

DOKUMENTY

Poslední reorganizace zahraniční rozvědky Snižování početních stavů Hlavní správy rozvědky SNB v letech 1988-1990

Dne 18. dubna 1988 svolal ministr vnitra ČSSR Vratislav Vajnar mimořádnou poradu, na níž tlumočil svým náměstkům genmjr. Ing. A. Lorencovi, CSc., plk. JUDr. P. Vaňovi, genmjr. R. Šubrtovi, genmjr. JUDr. V. Hrušeckému, plk. RSDr. J. Šilhavému, náčelníkovi Kanceláře ministra vnitra plk. JUDr. M. Krásovi a náčelníkovi Sekretariátu FMV plk. JUDr. J. Vostárkovi úkol realizovat usnesení ústředního výboru Komunistické strany Československa a federální vlády *k přestavbě v podmínkách federálního ministerstva vnitra*. Po vyslechnutí názorů zúčastněných uložil ministr náměstkům a náčelníkům přímo řízených útvarů, aby *ve smyslu předmětných usnesení* přehodnotili situaci a v termínu do konce května 1988 předložili *základní návrh na racionální přestavbu* podřízených struktur a bezpečnostních úseků.¹

Reorganizace správy

Předložený materiál měl konkrétně řešit *integraci sourodých činností do nových organizačních celků, navržení zjednodušeného systému jejich uspořádání a řízení*, eliminovat všechny zbytečné a neefektivní činnosti. Pro Hlavní správu rozvědky Sboru národní bezpečnosti (I. správa SNB) to hlavně znamenalo uspořít 30 % stávajících pracovních sil při respektování poměru 1 : 15 řídicích pracovníků vůči podřízeným.²

Ministr Vajnar vydal 11. května 1988 náčelníkovi Hlavní správy rozvědky SNB genmjr. Karlu Sochorovi další specifické pokyny, podle nichž vedení součásti provedlo analýzu vycházející z personálního stavu centrály k 1. březnu 1988. Centrála měla být dle stanovených počtů složena z 1030 plánovaných pracovních míst; reálně však sestávala z 905 kádrových příslušníků a 69 občanských pracovníků. V operativním výkonu působilo 588 osob (plán předpokládal o 63 více).

Na federálním ministerstvu zahraničních věcí, na jeho 2.–9. teritoriálním odboru, v tiskovém a konzulárním odboru, odboru mezinárodních organizací a Československém ústavu zahraničním zároveň působilo na legalizačních místech v tzv. první záloze třicet příslušníků z odboru operačně dokumentačního NR (18. odbor), odboru zahraniční kontrarozvědky (26. odbor), odboru emigrace a ideodiverze (31. odbor), odboru NSR a Rakouska (37. odbor), odboru západní Evropy a NATO (42. odbor), odboru Af-

1 Archiv bezpečnostních složek Praha (dále jen ABS), f. Hlavní správa rozvědky SNB (dále jen I. S-SNB), kr. 474, sl. PŘESTAVBA, č. j. A-0070/10-88. Zápis z mimořádné porady ministra vnitra, 20. 4. 1988, č. j. KM-002/5-88.

2 Tamtéž, příloha k zápisu porady.

Hlavní správa rozvědky SNB k 1. 3. 1988	Plánovaný stav	Skutečný stav
operativní výkon	651	588
administrativa	87	85
(evidence, protokol, rozmnožovna)		
hospodářský úsek	28	28
doprava	35	30
technika (na 55. a 28. odboru)	69	67
školský úsek	44	42
kádrový úsek	21	22
zdravotní úsek	11	9
centrála celkem	1030	973
z toho řídicí funkce:		
operativa	50	47
neoperativa	19	19
celkem	69	66
Poměr řídicích pracovníků k plánovaným stavům byl 1:14.		

riky, Středního a Dálného východu (47. odbor), odboru USA a LA (52. odbor) a operativního odboru VTR (69. odbor) I. správy SNB. Dalších dvacet rozvědků bylo legalizováno na 9.–12. a 16. teritoriálním odboru federálního ministerstva zahraničního obchodu a dvanáct v Motokovu, Centrotexu, Merkurii, Ligně, Strojimportu, Koospolu a Technoexportu.³

Hlavní správě rozvědky SNB bylo na základě usnesení 33. schůze Rady obrany státu (ROS) z 9. prosince 1982 přiděleno ze 613 systemizovaných míst diplomatického i administrativně technického personálu federálního ministerstva zahraničních věcí na 37 zastupitelských úřadech ČSSR v tzv. druhé záloze 158 míst. Z nich příslušníci I. správy SNB k 1. březnu 1988 skutečně obsadili 126 postů; v dalších 16 případech byly realizovány přípravy k výjezdu. Obdobně I. správa SNB obdržela z 549 systemizovaných míst obchodních, administrativních a hospodářských pracovníků federálního ministerstva zahraničního obchodu a podniků zahraničního obchodu 56 legalizačních míst, z nichž využívala 31; čtyři kádroví příslušníci se právě připravovali. Konkrétní přehled rozvědky přidělených a obsazených legalizačních míst z obou resortů (2. záloha) je uveden v tabulce (na následující straně).

Rozvědka měla navíc požadavek obsadit dalších 7 postů (z 55 možných) na zastupitelských úřadech v Bernu, Haagu, Havaně a Ottawě; k výjezdu se aktuálně připravovalo 6 příslušníků. Podle podkladů I. správy SNB mělo v zahraničí zastupovat Československou socialistickou republiku celkem 1023 zaměstnanců federálního ministerstva

3 Do tabulky jsou ještě rukou doplněny KOVO (2), OMNIPOL (2) a ČECHOFRÁKT (1). Tamtéž, přehledy legalizačních míst u FMZV, FMZO+PZO (1. záloha, zahraničí).

Zastupitelský úřad	Systemizace FMZV	Plán dle ROS	Skutečnost/ v přípravě	Systemizace FMZO a PZO	Plán dle ROS	Skutečnost/ v přípravě
Alžír	13	2	3	23	1	-
Ammán	3	2	2	-		
Athény	10	2	2/1	16	1	-
Bagdád	11	3	-	21	1	-
Bejrút	8	3	-	9	1	-
Bělehrad	22	3	4	-		
Berlín	56	6	5	101	2	2
Bogotá	5	1	2	8	1	-
Bonn	58	16	14	32 ⁴	9	6
Brusel	18	7	4	16	3	1/1
Buenos Aires	7	1	2	-		
Bukurešť	22	3	1	-		
Caracas	6	2	2	8	1	1
Damašek	11	2	3	23	1	1
Dillí	17	4	4/1	36	1	1
Djakarta	8	2	1	8	1	1
Helsinky	10	1	1/1	-		
Káhira	13	4	3/2	32	1	1
Lima	-	-	-	10	1	2
Lisabon	10	2	1/1	6	-	-/1
Londýn	28	12	9	25	4	2
Madrid	11	2	2	11	1	-
Mexiko	8	3	3	9	2	2
Montreal	7	3	3	9	1	1
New York	21	8	9	9	3	1
Nikósie	7	3	2	-		
Paříž	32	9	5/3	29	3	1/1
Peking	20	4	3/1	28	2	1
Řím	22	7	4/2	30 ⁵	3	2
São Paulo	1	1	-	-		
Stockholm	12	1	1/1	-		
Sydney	4	1	1	-		
Teherán	10	3	1	14	1	1
Tirana	10	1	1	-		
Tokio	15	5	5	11	4	1
Vídeň	51	17	11/1	24	6	3
Washington	29	10	10/1	1 ⁶	-	-
Ženeva	17	2	2/1	-		
celkem	613	158	126/16	549	56	31/4

zahraničních věcí (působilo 997), z toho 536 diplomatů (reálně 519). Maximální počet kádrových příslušníků vysílaných pod legalizačním krytím federálního ministerstva zahraničních věcí byl Radou obrany státu stanoven na 158 systemizovaných míst; skutečně však v zahraničí působilo 126 příslušníků (a 16 se připravovalo k výjezdu).

Při 20% snižování stavů by bylo federální ministerstvo zahraničních věcí v zahraničí nuceno zrušit 173 plánovaných pracovních míst; při 30% pak 259 (podle skutečných počtů 172, resp. 258 míst). Z plánovaných počtů pracovníků FMZV měla I. správa SNB na legalizaci svých příslušníků vyhrazeno 18,2% míst; skutečně obsazeno však bylo 14%, včetně přípravy pak 16,5%. Při poměrném 20% snížení u plánovaných počtů šlo o 31 příslušníků, u skutečných počtů o 25, včetně přípravy 28 rozvěděčků. U 30% snižování šlo o poměr 47:38:42. Tento výpočet pomínil 113 příslušníků odboru spojení – radio šifra, kurýrní (50. odbor) I. správy SNB, kteří byli připočtení k personálu federálního ministerstva zahraničních věcí (viz dále).

Přesto vedení rozvědky obdrželo návrh zrušit pouze 15 systemizovaných míst, konkrétně funkce na zastupitelských úřadech v Djakartě (I. tajemník), Londýně (technik, referent konzulárního odboru), Bonnu (technik, referent konzulárního odboru), Nikósii (I. a II. tajemník), Bukurešti (II. tajemník), Tiraně (I. tajemník – pozn.: přítel), Caracasu (III. tajemník), východním Berlíně – NDR (II. tajemník), Berlíně – vojenské misi (II. tajemník), Alžíru (atašé), Ammánu (II. tajemník) a New Yorku (sekretariát Organizace spojených národů).⁷

Podle I. správy SNB bylo resortu federálního ministerstva zahraničního obchodu v zahraničí vyhrazeno 1871 systemizovaných míst, z toho 696 v zemích komunistického bloku (656 na obchodních zastupitelstvích, zbytek na afilacích či ve firmách), 553 v kapitalistických státech (321 na obchodních odděleních – OBO) a 622 v rozvojových zemích (400 na OBO).

Podle tabulek schválených Radou obrany státu mohla Hlavní správa rozvědky SNB do zahraničí vyslat *pod legalizačním krytím obchodu* až 56 kádrových příslušníků; fakticky však byla schopna využít pouze 31 systemizovaných míst (+ 4 další osoby se připravovaly k výjezdu).

Po odečtení příslušníků rozvědky se celkově v zahraničí nacházelo 1836 pracovníků, ze kterých vyšlo 30% snížení na 550 míst (obchodní zastoupení 1342 pracovníků, tj. 402 míst). Přepočtením na kádrové příslušníky se I. správa SNB snažila dokázat, že třicetiprocentní snížení se bude týkat 10–11 rozvěděčků, a nikoliv 15–16, které navrhlo federální ministerstvo zahraničního obchodu.⁸ Na základě své analýzy rozvědky prosazovala zrušení systemizovaných míst pouze v Berlíně (vedoucí OBO), Damašku

4 Započteno společně s Kolínem nad Rýnem.

5 Zde uvedeno: Řím (Valeta).

6 Zde uvedeno: Washington, pobočka N. Y.

7 Tamtéž, podklady k FMZV.

8 V podkladech se nachází informace o návrhu FMZO na zrušení těchto míst „obsazovaných KP“ I. S-SNB: Athény (poznámka: nesnižuje se), Bonn (-3), Brusel (-2), Caracas (nesnižuje se), Damašek (-1), Dillí (nesnižuje se), Djakarta (nesnižuje se), Káhira (nesnižuje se), Lima (-1), Lisabon (-1), Londýn (-2), Mexiko (-1), Montreal (nesnižuje se), New York (nesnižuje se), Washington (-1), Paříž (-2), Peking (nesnižuje se), Řím (-1), Teherán (-1), Tokio (-1), Vídeň (-2).

(vedoucí Technoexportu), Limě (ekonomický rada) a Pekingu (vedoucí OBO). Navíc chtěla z legalizačních postů v resortu využít ještě jedno ze sedmnácti míst systemizovaných v Haagu.⁹

Separátně bylo nutné propočítat snižování stavů 50. odboru I. správy SNB, který byl v rámci federálního ministerstva zahraničních věcí legalizován jako celek. V jeho čele působili náčelník odboru, jeho dva zástupci se dvěma sekretářkami (v centrále vyhrazeno celkem 15 postů). V 1. záloze byl systemizovaný stav 115 míst, z něhož nebyla obsazena čtyři místa. Při snížení o 30 % by šlo o pokles na 81 osob, tj. – 34 systemizovaných míst. Ve 2. záloze (v zahraničí) mělo působit také 115 osob, neobsazena zůstávala dvě místa. Z celkového počtu systemizovaných míst 50. odboru bylo reálně využito 242, včetně tří ze 2. zálohy, propůjčených v jednom případě odboru zahraniční kontrarovědky (26. odbor) I. správy SNB a dvěma příslušníkům Zpravodajské správy generálního štábu ČSLA (Víděň, Panmundžon).

V zahraničí – ve 2. záloze – působili po dvou šifrérech a radistech na legálních rezidenturách v Bonnu, Pekingu, Washingtonu; dva šifréři a jeden radista (včetně příslušníka Zpravodajské správy GŠ ČSLA) ve Vídni; dva šifréři v New Yorku; po jednom šifrérovi a radistovi v Alžíru, Athénách, Bělehradě, Berlíně, Bukurešti, Damašku, Dillí, Djakartě, Havaně, Káhiře, Londýně, Paříži, Římě, Stockholmu, Teheránu, Tiraně, Tokiu; výhradně šifréř v Ammánu, Bogotě, Bruselu, Buenos Aires, Caracasu, Haagu, Helsinkách, Madridu, Mexiku, Lisabonu, Limě, Montrealu, Nikósii, Sydney a Ženevě. Mimo systém rezidentur I. správy SNB pracovali pro federální ministerstvo zahraničních věcí dva šifréři na zastupitelském úřadě v Moskvě (představitel), po jednom šifrérovi a radistovi v Addis Abebě (představitel), Ankaře, Bagdádu (představitel), Budapešti (představitel), Fenjanu, Hanoji (představitel), Kábulu (představitel), Lagosu, Nairobi, Luandě, Sofii (představitel), Tripolisu, Varšavě, jednom šifrérovi v Bernu, Brazílii, Dar es Salaamu, Harare, Islámábádu, Kodani, Lusace, Managui, Maputu, Oslu, Ottawě, Rabatu, Rangúnu, Tunisu, Vientiane a po jednom radistovi v Pnomphenu a Ulánbátaru. Celkem pod legalizací federálního ministerstva zahraničních věcí na zahraničních rezidenturách I. správy SNB působilo 65 příslušníků 50. odboru (jedno místo „zapůjčeno“ 26. odboru) a 47 plnilo úkoly výhradně pro ministerstvo; zbývající dvě legalizační místa ze stanovených 115 zůstala přepuštěna Zpravodajské správě GŠ ČSLA.

Podle přiložených poznámek bylo navrhováno zrušení šifréřů v Rangúnu, Islámábádu, Lusace, Vientiane, Dar es Salaamu, Pnomphenu, Harare, Rabatu a Nairobi; u Adenu a Bejrútu stála rukou psaná poznámka: *není, ale má vyjet*.¹⁰

V intencích výše uvedených propočtů informoval náčelník Hlavní správy rozvědky SNB genmjr. Sochor ministra vnitra, že na základě jeho pokynů z 11. května 1988 *provedl rozvalu početního stavu příslušníků I. S-SNB, působících v 1. a 2. záloze, zaměřenou na přehodnocení početních stavů a vycházející z usnesení ústředního výboru KSČ a federální vlády. Vycházím ze skutečnosti, že FMZV bude předkládat snížení stavu na čs. ZÚ o 20 % a FMZO o 30 %. Úpravu početních stavů na rezidenturách v zahraničí provádíme z výchozího stavu KP, který byl pro I. S-SNB schválen na 33. schůzi Rady obrany státu dne 9. prosince 1982.*

9 Tamtéž, podklady k FMZO+PZO.

10 Tamtéž, podklady k 50. odboru I. S-SNB.

Genmjr. Sochor uvedl, že návrh úpravy početních stavů jeho součástí je v souladu s úpravami federálního ministerstva zahraničních věcí i zahraničního obchodu, a zároveň upozornil, že pro činnost rozvědky bude mít tato skutečnost značný limitující dopad. Pokládal za nezbytné provést přehodnocení a úpravu zaměření činnosti rezidentur, tzn. základních produkčních článků s předpokladem částečného poklesu produkce. Provádím však opatření ve spolupráci se stranickým orgánem, zdůraznil, tak aby rozvědná činnost nebyla postížena pro čs. rozvědku v prioritních oblastech a směrech činnosti (např. teritorium Evropy, INN (Index nenadálého napadení, čs. obdoba sovětského systému NRJAN – pozn. aut.), činnosti nepřátelských speciálních služeb, ideodiverze a emigrace včetně Vatikánu apod.). Při posuzování účelnosti působení příslušníků I. S-SNB na vybraných čs. zastupitelských úřadech a zahraničních institucích sice vedení rozvědky došlo k závěru, že v případě potřeby je možné některá místa uvolnit. Zároveň byl ministr upozorněn na fakt, že jejich přítomnost na těchto ZÚ vycházela ze spojeneckých závazků. V neposlední řadě náčelník rozvědky zdůraznil, že striktní omezení početních stavů v resortu federálního ministerstva zahraničního obchodu bude mít negativní dopad na problematiku vědeckotechnické rozvědky a ochranu čs. ekonomických zájmů včetně zájmů Rady vzájemné hospodářské pomoci.

Hlavní správa rozvědky SNB navrhla na podzimním zasedání Rady obrany státu předložit a projednat materiál „Kádrové zabezpečení činnosti čs. rozvědky výhledově do roku 1995 – složení a počty v legalizačních institucích v ČSSR a na rezidenturách v zahraničí“, kterým si zjevně chtěla zajistit nezbytné podmínky své práce ve střednědobém výhledu. Podle kopie tohoto dopisu měly být v příloze přiloženy návrhy úprav početních stavů a složení 1. a 2. zálohy.¹¹ S největší pravděpodobností tato příloha vycházela z podkladů, v nichž bylo k 1. záloze u federálního ministerstva zahraničních věcí přiřazeno 135 tabulkových (legalizačních) míst, včetně 115, resp. 110 vyhrazených příslušníkům 50. odboru. Plánované počty se měly dále nově snížit na 30 u FMZV, 20 u federálního ministerstva zahraničního obchodu, 11 v rámci podniků zahraničního obchodu a 9 označených jako „ostatní“ (celkem 70 legalizačních postů). Stálá záloha v rozsahu 33 tabulkových míst byla proporcionálně rozdělena mezi FMZV (13), FMZO (6) a ostatní instituce (14).¹²

Počet tabulkových (legalizačních) míst ve II. záloze byl bez příslušníků 50. odboru I. správy SNB vyčíslen na 236.¹³ Při porovnání s limity stanovenými Radou obrany státu neobsadila Hlavní správa rozvědky SNB 18 míst se zdůvodněním: nejsou [k dis-

11 Tamtéž, kopie přípisu náčelníka I. S-SNB ministru vnitra, před 16. 5. 1988.

12 Ani porovnáním těchto údajů s požadavky I. S-SNB vznesenými 18. 10. 1982 vůči ROS není možné získat přesnější představu o aktuální obsazenosti 1. zálohy. K polovině roku 1982 mohla rozvědka na teritoriálních odborech FMZV využívat 28 legalizačních míst (pro rok 1990 předpoklad: 68), 4 v mezinárodních organizacích (v roce 1990: 6) a ve „stálé záloze“ (kádrový, konzulární, zvláštní odbory, šifra, rádio a kurýrka) 120 míst (1990: 128); na teritoriálních odborech FMZO 16 míst (1990: 17), PZO 8 míst (1990: 11), v afilacích žádné (1990: 5) a ve „stálé záloze“ (kádrový odbor FMZO, oddělení zvláštního dovozu PZO Kovo) 1, resp. 6 míst (1990). Tamtéž, přehled požadovaných legalizačních míst v ČSSR (I. záloha), 18. 10. 1982, č. j. A-00226/10-82. Viz příloha č. 1.

13 V polovině r. 1982 využívala I. S-SNB ve II. záloze 256 legalizovaných míst, plán pro rok 1990 byl stanoven na 369 míst. Tamtéž, přehled legalizačních míst v ČSSR (II. záloha), 18. 10. 1982, č. j. A-00226/10-82.

pozici vhodné] *typy nebo [jejich] obsazení je nereálné* a u dalších 51 míst vyjádřila *nezájem o obsazení*. Bez dalšího vysvětlení požadoval dokument nad rámec tabulek Rady obrany státu 29 míst, s tvrzením, že *na 15 z nich nejsou v plánu střídání vůbec typy, ušetřit by bylo možno 40 resp. 55 míst*.¹⁴

V podkladech k jednání u ministra financí Jaromíra Žáka, stanovené na 16. května 1988, měl genmjr. Sochor připraveny argumenty I. správy SNB k požadavku stranického i státního vedení na *přestavbu a racionalizaci struktury a činnosti* s cílem zvýšit efektivnost, hospodárnost a kvalitu. K zajištění těchto úkolů bylo podle náčelníka rozvědky nezbytné realizovat řadu opatření, zejména pak *provést úpravy organizačních struktur tak, aby odpovídaly současným potřebám a byly plně v souladu s uloženými úkoly*, a snížit počty *řídících a administrativních článků při zachování žádoucí kvality a efektivnosti*.

Vedení federálního ministerstva vnitra s ohledem na specifčnost své práce i působnost přistupovalo k realizaci příslušných opatření s cílem nekrátit počty příslušníků, posílit naopak *vykonávaný stupeň služby*. Vzhledem k bytostnému provázání Hlavní správy rozvědky SNB s dalšími resorty bylo při zabezpečení stanovených záměrů nutné vzájemně úzce spolupracovat. A nakonec: *prováděná opatření chápeme tak, že nelze omezovat činnost a snižovat aktivitu, neboť činnost i formy práce vnitřního i vnějšího protivníka jsou přesně směřovány proti samotné podstatě socialismu*.

Genmjr. Sochor pro rozvědku nepožadoval *žádné výjimky, ale pouze součinnost, pochopení naší specifiky a soudružský tvůrčí přístup pro zabezpečení našich náročných úkolů*. Dosažení vyšší efektivity, zajištění větší hospodárnosti a úspory devizových prostředků nevnímal pouze prostřednictvím krácení počtů, ale navrhoval přehodnotit všelijaké „honosné“ projekty. *Různé provozní a režijní náklady sladit s výsledností, politickým významem vykonávané činnosti a to vše přizpůsobit zájmům státu a společnosti*. Vycházeje z předchozích zkušeností proklamoval nutnost potřeby povznést se nad osobní a resortní zájmy: *vzájemně spolupracovat na principech vzájemné úcty, pochopení, soudružství a respektování úkolů každé jednotlivé složky – resortů působících do zahraničí, (...) nesnažit se „urvat co mohu“ či zneužívat svých „silných“ stránek na úkor „slabých“ partnera*. Hledání východisek k řešení stanovených úkolů mělo vycházet z principů a zásad, které nás *spojují*, a naopak potlačeno mělo být *to, co nás rozděluje*.

Genmjr. Sochor jménem I. správy SNB prezentoval principy úpravy struktur a omezení početních stavů v centrále i v zahraničí:

a/ *nepřipustit jako nejsnazší řešení zrušení organizačních celků, úřadů, objektů – to je krátkozraké řešení a dlouhodobě finančně ztrátové;*

b/ *pořadí v úpravách struktur a omezování počtů chápat následovně:*

- *socialistické země, rozvojové země a kapitalistické státy;*
- *administrativně-technický personál, diplomaté, obchod a výroba;*
- *nekvalitní pracovníky nahradit kvalitními s větším rozsahem svého působení (jazykové a profesionální působení, záruka kvalitního výkonu služby).*

Všechny zúčastněné resorty měly vycházet z tabulkových (předepsaných) či skutečných počtů k určitému datu, například k 1. květnu 1988. Na jedné straně se vedení rozvědky jako objektivnější jeví předepsané počty, na straně druhé by však okamžiči-

tý efekt přineslo krácení skutečných stavů. Za velmi obtížný, i když nezbytný, byl označen úkol stanovit jednotná kritéria pro všechny resorty. Upozornil i na nutnost diferencovaného, a nikoliv „plošného“ snižování.

Argumentace genmjr. Sochora podkryla některá specifika rozvědky při práci v zahraničí: své příslušníky vysílá do zahraničí *pod krytím ministerstev a institucí*, tj. nemá vlastní tabulky, a celý mechanismus podléhá vnitřnímu schválení Rady obrany státu. I. správa SNB *pracuje v zahraničí bez ohledu na vývoj situace ve světě, upravuje formy, metody a zaměření své činnosti podle mezinárodního politického vývoje, mění objekty svého působení a zájmu*. Náčelník správy měl dokonce připraven i takovýto argument: *I při plném odzbrojení a existenci mírových dob, plného mezinárodního porozumění, bude rozvědka pracovat (existovat)*.

Za výhodu byl považován fakt, že I. správa SNB může opírat svou práci o *uvědomělost, politickou vyspělost, stranickou kázeň a pochopení vedoucích a řídicích kádrů ministerstev a dalších institucí*, stejně jako o fakt, že *činnost, zaměření, rozsah činnosti rozvědky určují bezprostředně nejvyšší straníční a státní představitelé – gen. tajemník ÚV KSČ, prezident a předseda vlády, kteří jsou informováni o práci rozvědky...*¹⁵

Dne 25. května 1988 předložil odbor plánování a analýzy (10. odbor) náčelníkovi Hlavní správy rozvědky SNB přípis, který ovšem nebyl – i přes podpis genmjr. Sochora – ministru vnitra ČSSR v této podobě odeslán. Pravděpodobně přímo náčelník správy upozornil na některé nedostatky:

- v rámci snížení stávajících 4 zástupců náčelníka správy na 3 nebyla zmíněna tabulka pátého zástupce, zřejmě převedená k Sekretariátu federálního ministra vnitra,
- kromě snížení počtu zástupců náčelníků odborů ze 40 na 19 (posléze 21) byla opomenuta také redukce 26 náčelníků odborů a samostatných oddělení na 22 náčelníků,
- přes obecný požadavek realizovat v centrále i na zahraničních rezidenturách takové formy práce, aby se úpravy nepromítly negativně do celkové produkce I. správy SNB, byly některé formulace označeny *za motanici*.

Nejzávažnější výtka byla připomínka, že z analýzy byly *zcela vynechány neoperativní útvary (kádry, hospodář. odbor, škola + další „vnitřní“ struktur. útvary)* a stejně tak zůstal *zcela pomínut požadavek racionalizace organizační struktury, odstranění atomizace, rozdrobení, s přihlédnutím ke „specializaci“, potřebě vytvářet „koordinující“, spojující útvary*. Ve svém důsledku to znamenalo, že bylo nesprávné i procentuální vyjádření snížení počtu řídicího aparátu I. správy SNB (nikoliv o 31,4 %, ale 34,3 %).

Do 7. června 1988, než byla ministru vnitra ČSSR vypravena definitivní podoba celého návrhu, připravil 10. odbor novou představu „racionalizace“ organizační struktury Hlavní správy rozvědky SNB:

- *spojit dosavadní odbory 26 a 31 do 26. odboru (zahraniční kontrarozvědka, ideodiverze a emigrace);*
- *spojit dosavadní odbory 37 a 42 do 37. odboru (Evropa);*
- *spojit dosavadní 28. odbor a 14. oddělení do 28. odboru (agenturně-operativní techniky a prostředí);*

15 Tamtéž, úvodní slovo pro poradu u ministra financí ČSSR dne 16. 5. 1988.

– spojit dosavadní organizační odbor a odbor KAHAN (hlavní válečné pracoviště) do organizačního odboru.

Tyto úpravy předpokládaly snížení dosavadních 24 odborů a 2 samostatných oddělení na 21 odborů a 1 samostatné oddělení.¹⁶

Ministr vnitra V. Vajnar ještě 7. června 1988 postoupil dokument i s oběma přílohami svému I. náměstkovi genpor. Ing. Alojzu Lorencovi, CSc., s poznámkou: *po využití vrátit*.¹⁷

Reorganizace Hlavní správy rozvědky SNB byla následně vyhlášena v rozkazech náčelníka I. správy č. 21 a 22 z 22. srpna 1988. K 1. říjnu 1988 byla zrušena dosavadní oddělení 14 (agenturně operativní prostředí), odbory 28 (agenturně operativní technika), 31 (emigrace a ideodiverze), 26 (zahraniční kontrarozvědka), 37 (odbor PR pro NSR a Rakousko), 42 (odbor PR pro západní Evropu) a odbor KAHAN (odlučené pracoviště) a zřízeny odbory 26 (odbor ZKR, ideodiverze a emigrace), 37 (odbor Evropa) a 28 (odbor agenturně operativní techniky a prostředí); zároveň byl útvar KAHAN zařazen na organizačně operační odbor I. správy SNB.¹⁸

S bližšími podrobnostmi byli služební a straničtí funkcionáři Hlavní správy rozvědky SNB seznámeni na aktivu 31. srpna 1988. Po informaci I. zástupce náčelníka správy plk. RSDr. Jana Stehna – „Skořepý“, CSc., o průběhu celostátního aktivu federálního ministerstva vnitra a Sboru národní bezpečnosti z 23. srpna 1988, který se konal za účasti generálního tajemníka ústředního výboru KSČ Miloše Jakeše, vystoupil genmjr. Sochor *ke přestavbě na rozvědce a realizaci organizačních a kádrových změn*. Náčelník správy své podřízené informoval o tom, že *přestavba společnosti se týká i čs. rozvědky*, odkázal přitom na své vystoupení na konferenci celouřadového výboru KSČ F-16. Podle zachovaných tezí projevu prohlásil, že *jde o proces, který byl zahájen a který třeba dále rozvíjet, prohlubovat*, stejně jako jiní představitelé stranického aparátu formálně požadoval *iniciativní přístup jednotlivců i kolektivů, nelze upadnout do uspokojení, stagnace, nelze ani očekávat řešení „shora“*.

Genmjr. Sochor věnoval největší pozornost *dalšímu kroku – etapě* – tj. vývoji organizační struktury, otázkám *podřízenosti, dislokace* a s tím spojených kádrových opatření. Završení změn se – nejenom u I. správy SNB, ale u celého federálního ministerstva vnitra – předpokládalo do konce září, respektive k 1. říjnu 1988. Stranické a služební kolektivy měly projednat, jak reorganizaci *realizovat, jak zabezpečit kladný chod, jak zabezpečit činnost pracovních celků*. Zdůraznil také, že o nové struktuře rozhodl ministr vnitra, zmínil nedílnou velitelskou pravomoc i fakt, že *kádrové otázky* budou nadále řešeny podle platné *nomenklatury*. Funkcionářům Hlavní správy rozvědky SNB se dostalo informací i o dalších změnách v rámci federálního ministerstva vnitra, důsledcích vydání rozkazu ministra vnitra ČSSR č. 12/1988, kterým byl celý resort reorganizován. Případné připomínky od jednotlivých pracovních kolektivů měly být prostřednictvím zástupců náčelníků správy soustředěny u náčelníka 10. odboru plk. Karla Šenera.

16 Tamtéž, přípis náčelníka I. S-SNB, 25. 5. 1988, č. j. A-0070/10-88/ZD.

17 Tamtéž, přípis náčelníka I. S-SNB, 7. 6. 1988, č. j. A-0070/10-88/ZD.

18 Srov. http://ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/orstb71-89/rns_22_1988.pdf

V neposlední řadě genmjr. Sochor jménem vedení správy, celou tvářovou výboru Komunistické strany Československa i ministra Vajnara *upřímně* poděkoval plk. Štefanu Viedenskému, zkušenému funkcionáři rozvědky i KSČ, který strávil více než 9 let na postu prvního zástupce náčelníka. Kromě zásadních postojů politických, charakterových vlastností rozvědky připomněl jeho *lidský vztah a pozornost* k podřízeným. Na druhou stranu měl uvést, že to neznámá, že by byl *anděl bez slabostí, nedostatků, ale nikdy nepřevažovaly ani podstatným způsobem neovlivnily práci*. Závěrem mu popřál *hodně úspěchů v další práci na zahraničním pracovišti* (rezidentuře Peking).¹⁹

Dne 22. listopadu 1988 se oddělení organizace, systematizace a tarifkace Vnitřní a organizační správy FMV vyjádřilo k návrhu organizačního řádu I. správy SNB, přestože nešlo o resortní předpis, který vyžadoval legislativně technickou úpravu právního odboru.²⁰ Koncem měsíce bylo stanovisko zasláno genmjr. Sochorovi.²¹ Po zapracování připomínek do návrhu organizačního řádu byla 27. ledna 1989 z 10. odboru ke schválení vypravena jeho nová podoba již ve formě rozkazu náčelníka I. správy.²² Podle čl. 5 měl náčelník správy přímo řídit inspekci náčelníka, kádrový odbor, skupinu obrany, odbor plánování a analýzy, odbor obrany a ochrany aparátu čs. rozvědky; I. zástupce náčelníka (pro politickou rozvědku) odbor zahraniční kontrarozvědky, ideodiverze a emigrace, odbor informační, odbor aktivních a vlivových opatření, odbor Evropa, odbor Středního a Dálného východu, odbor USA a Latinské Ameriky; zástupce náčelníka (pro nelegální rozvědku) organizační a operační odbor, odbor spojení, analyticko-obranné oddělení NR, odbor dokumentačně operativní NR, odbor výběru přípravy a řízení NR, odbor agenturně operativní techniky a prostředí, skupinu speciálního spojení; zástupce náčelníka (pro vědeckotechnickou rozvědku) odbor automatizace a evidence, ekonomický odbor, zdravotnický ústav, odbor pro výkon, řízení a koordinaci rozvědné činnosti z území ČSSR, operativní odbor VTR, odbor analyticko-informační VTR a odbornou školu.²³

Snížení stavů

Dne 27. února 1989 náčelník Vnitřní a organizační správy FMV plk. Krása požádal genmjr. Sochora o zpracování velmi podrobného přehledu míst obsazených I. správou SNB na čs. zastupitelských úřadech a obchodních odděleních, který měl sloužit ministru vnitra ČSSR genpor. Františku Kinclovi jako podklad k jednání u předsedy

19 ABS, f. I. S-SNB, kr. 474. Aktiv za účasti služebních a stranických funkcionářů I. S-SNB k realizaci přestavby, 10. odbor, 31. 8. 1988.

20 Tamtéž, kr. 01, sl. 14. Stanovisko k návrhu organizačního řádu I. správy SNB, 22. 11. 1988, č. j. OV-0083/OST-01-88.

21 Tamtéž, sl. 10. Věc: Organizační řád I. správy SNB – zaslání stanoviska, 30. 11. 1988, č. j. OV-0083/OST-01-88.

22 Tamtéž. Referátník připravený plk. Karlem Šenerem 27. 1. 1989 podepsal genmjr. K. Sochor, 2. 2. 1989 byl předán VOS FMV, č. j. A-0012/10-89.

23 *První správa. Československá rozvědky v dokumentech, 1945–1990*. ÚZSI, Praha 2000, s. 146–148. Dne 5. 5. 1989 vrátil plk. M. Krása návrh organizačního řádu zpět na I. S-SNB s tím, že ministr vnitra novému náčelníkovi plk. K. Vodrážkovi uložil v termínu do 30. 6. 1989 *posoudit, event. pozměnit, nebo doplnit návrh především z hlediska podřízenosti v organizační struktuře*. ABS, f. I. S-SNB, kr. 01, sl. 10. Přípis náčelníka VOS FMV, s. 5. 1989, č. j. OV-0027/K-89.

federální vlády Ladislava Adamce za účasti ministrů zahraničních věcí, zahraničního obchodu a národní obrany.²⁴ Dne 2. března 1989 byl kádrovým odborem (27. odbor) zpracován požadovaný seznam (viz příloha č. 3), stejně jako další dokumenty.

V souvislosti s požadavkem ministra odbor plánování a analýzy upozornil, že by se již dále – *vzhledem k rozsahu a náročnosti plněných úkolů* – neměly snižovat počty legalizačních míst pro I. správu SNB, neboť již *v sobě odráží úsporná opatření přijatá s řešením úkolů ministra vnitra ČSSR v rámci realizace přestavby*. S odkazem na základní dokumenty určující zaměření služební činnosti Hlavní správy rozvědky SNB, včetně plnění spojeneckých závazků, byl připomenut 7. bod usnesení 33. schůze Rady obrany státu z 9. prosince 1982, který mj. ukládal všem vedoucím legalizačních institucí zabezpečovat požadavky – včetně teritoriálních – federálního ministerstva vnitra na umístění kádrových příslušníků I. správy SNB i hrazení jejich výdajů podle systematizace legalizačních institucí.

Rozvědka měla mít – za dodržení celkového počtu přidělených legalizačních míst v zahraničí – možnost podle svých agenturně-operativních potřeb *přeskupovat svoje síly v prostorech a oblastech rozvědného zájmu*. Zároveň byla kvůli konspiraci a zajištění efektivnosti práce kádrových příslušníků nezbytná vzájemná obměna těchto postů (po dobu 10–15 let neměla být obsazována v zahraničí stejná místa). Ministr vnitra ČSSR byl opětně upozorněn, že případným snížením početních stavů obou legalizačních resortů v zahraničí *bude postižena i služební činnost I. S-SNB*.²⁵

Nový náčelník I. správy SNB plk. Karel Vodrážka postoupil 12. května 1989 ministru vnitra ČSSR další rozklad k souboru návrhů na snížení nákladů zahraniční služby s doporučením předat jeden výtisk RSDr. Rudolfovi Hegenbartovi, vedoucímu oddělení státní administrativy ÚV KSČ; jiná z kopií šla na stůl vedoucího zastoupení KGB SSSR při I. správě SNB genmjr. Valentina Borisoviče Lvova.

Další ohrožení zájmů Hlavní správy rozvědky SNB vyvolalo nutnost rozsáhlé obhajoby rozvědné činnosti, jejíž role *nijak* neklesla ani za pokračujícího odzbrojovacího procesu, v jehož důsledku se armády a vojenské prostředky začaly zmenšovat. *Do popředí vystupuje faktor kontrolní a inspekční činnosti v těch oblastech, kde ji není možno provádět smluvně a oficiálními prostředky (SDI, novodobé „klasické“ zbraně, nové vojenské výzkumy a nově a utajené vojenské výroby)*. Zároveň se objevily nové problémy evropské bezpečnosti, spojené i s vytvářením společného evropského trhu v letech 1990–1991. *V souvislosti s tím je třeba postihovat nejenom vývoj ekonomických, ale především vývoj vojensko-politických vztahů v Evropě (pro rozhodování stranických a vládních orgánů)*.

Vedení čs. rozvědky se odkazovalo na zkušenosti *sovětských přátel* s tím, že ústřední výbor Komunistické strany Sovětského svazu i jeho generální tajemník Michail Sergejevič Gorbačov v poslední době posiloval a podporoval rozvoj rozvědné činnosti, například zvýšením devizových prostředků na agenturně-operativní činnost. Argumentovalo faktem, že sovětské orgány nehovořily o snižování počtu svých zastupitelských

24 Tamtéž, kr. 474. Sběrný arch k č. j. A-0022/10-89/ZD. Přípis náčelníka VOS FMV, 27. 2. 1989, č. j. OV-048/K-89.

25 Tamtéž, Služební činnost I. S-SNB v zahraničí – zdůvodnění. Příloha k č. j. A-0022/10-89/ZD.

úřadů či zužování jejich činnosti. Naopak s ohledem na uvolnění styků do zahraničí narostly i úkoly sovětské rozvědky při ochraně v oblasti zahraniční kontrarozvědky a boje proti tzv. ideodiverzním centrům.

Zvláštností rozvědky je, psal 10. odbor, že v době bezkrizové (*event. mírové*) musí připravit podmínky zpravodajské a rozvědné činnosti *pro krizové, či dokonce válečné období*. Agenturní síť vybudovaná v době klidu (míru) zajišťuje *zpravodajský tok v době vzniku krize v jednotlivých regionech, zvláště když dochází k přerušení normálních diplomatických styků*. V tomto období je pak komunikace s *agenturou* realizována mj. i tzv. nemírovými druhy spojení, včetně jeho organizace přes třetí země. *Pokud by regionální krize přerostla ve větší či celosvětový konflikt, pak nezbyvá k zajištění potřebných zpravodajských podkladů pro politické rozhodování nic než činnost rozvědky*.

Rozsah činnosti Hlavní správy SNB byl určován také spojeneckými závazky vyplývajícími jak z rámce Varšavské smlouvy, tak i z dvoustranných dohod, zejména s rozvědkou sovětskou.²⁶ Týkalo se to především států, v nichž buď nebyl Sovětský svaz či jiná země komunistického bloku výrazněji zastoupen, měl *tradičně omezené možnosti* (Albánie, Čína, Írán ad.), anebo tam bylo výhodnější organizovat rozvědnou činnost *z pozic menšího státu než z pozic velmoci* (nezúčastněné nebo neutrální země; v Evropě i Rakousko).

V mírovém období měla úloha ministerstva vnitra i I. správy SNB dále narůstat v souvislosti s obrannou činností v čs. koloniích v zahraničí (zastupitelské úřady, obchodní zastoupení, afilace, podniky), potřebou ofenzivního pronikání do stále se aktivizujících *nepřátelských speciálních služeb*, ideodiverzních center, získávání poznatků, určených kontrarozvědným součástí Státní bezpečnosti k odhalování zahraniční agentury na území ČSSR a provádění *rozkladných opatření vůči vnitřnímu protivníku*.

Odbor plánování a analýzy se snažil objasnit potřebu působení z tzv. třetích zemí. *Většinou jsou využívány ke schůzkové činnosti s agenturou z těch zemí, kde kontrarozvědný režim a jeho aplikace by schůzkovou činnost s agenturou neúměrně a zbytečně obrožovaly*. Za klasické „třetí země“ v Evropě byly považovány Rakousko, Jugoslávie, Holandsko, někdy i Maďarsko, na americkém kontinentu Mexiko, Kanada, eventuálně některé latinskoamerické země, státy Blízkého a Středního i Dálného východu. V některých z těchto zemí byla připravována opatření i pro krizová období, která měla předjímat válečný konflikt, aby z nich mohlo být zajišťováno spojení s agenturní sítí v krizových oblastech.

Vedení I. správy SNB jednoznačně odmítalo přistoupit ke snížení počtu kádrových příslušníků na rezidenturách v sousedních kapitalistických státech, tj. ve Spolkové republice Německo, Západním Berlíně a v Rakousku. Navíc se nabízela otázka, zda v nejbližší době nepřipadnou čs. rozvědce i úkoly v Maďarsku. Požadavek spíše zněl: rozvinout zde zpravodajskou činnost do větší šíře, neboť z nich byly vedeny operace západoněmeckých, amerických, britských i francouzských speciálních služeb nejen proti ČSSR, ale i proti ostatním státům komunistického bloku. Dalším argumentem

26 Srov. ŽÁČEK, Pavel: Za mír a socialismus až do trpkého konce. Dokumenty o spolupráci československé a sovětské rozvědky, 1985–1989. In: *Sborník Archivu bezpečnostních složek*, 2008, č. 6, s. 325–366.

byla potřeba získávat co *nejpodrobnější informace politického a ekonomického rázu* z těchto zemí, nutných *pro politické rozhodování stranického i státního vedení*, a odhalovat *činnost těchto států jako součást globální strategie imperialismu na likvidaci socialismu* a pak také znát *a využívat existující odstředivé tendence v těchto zemích od globální strategie*. Zejména Spolkovou republiku Německo analýza označila za *velmi dobrou* základnu pro činnost vědeckotechnické či nelegální rozvědky, mimo jiné pro poměrně širokou bázi čs. emigrantů a krajanů.

Po obecném úvodu – včetně stručného výčtu úspěchů i neúspěchů vědeckotechnické rozvědky – přešla analýza k číslům. Především rozvědka kvantifikovala aktuální rozložení personálu v zahraniční službě podle resortů:

V rámci zahraničního personálu federálního ministerstva vnitra (15,54 % z celkového počtu) působilo 9,29 % operativců a 6,25 % příslušníků SNB zajišťovalo spojení

Federální ministerstvo národní obrany	2,26 %
Federální ministerstvo vnitra	15,54 %
Federální ministerstvo zahraničních věcí	23,87 %
Federální ministerstvo zahraničního obchodu	58,33 %

(šifra, rádio). Celkem tedy operativní výkon z Hlavní správy rozvědky SNB a Zpravodajské správy generálního štábu ČSLA provádělo 11,55 % pracovníků; v tomto čísle nebyli zahrnuti vojenští přidělení a oddělení *v režii FMNO*.²⁷

Hlavní správa rozvědky SNB navrhovala nejprve zvážit, *zda je třeba všechny resorty v zahraniční službě krátit paritně* (30 %). Náčelník rozvědky doporučoval, aby případné personální *krácení (...)* bylo provedeno nejen na základě *mírových, ale i krizových a mobilizačních potřeb*. Dále chtěl doporučit federálním ministerstvům zahraničních věcí i obchodu, aby *krátily svou službu především tam, kde nejsou rezidentury čs. rozvědné služby, event. v těchto místech zrušily svá zastoupení* (zvláště v Latinské Americe, Africe a na Dálném východě). Variantou bylo sloučení zahraniční služby v těchto regionech *do střediskových zemí*, které by mohly být shodné *s našimi základnami pro MOB situaci*.

Dalším návrhem bylo zvýšení příjmů za konzulární činnost, např. *propuštění* vysokoškoláků z čs. státního občanství stálo v průměru 30 000–35 000 Kčs (tj. cca 20 tisíc rakouských šilinků), což rozvědky označila za značně „levné“. Ušetřit se dalo i na výdajích spojených s tzv. *reprezentační činností zastupitelských úřadů*, s počtem služebních vozů s řidiči. Poznámka uváděla, že *jeden Mercedes 230 bez řidiče* se rovná téměř dvouletým nákladům na devizový plat radisty, atd. *Vždy vážit, zda zrušením jednoho místa nenaskočí náklady jinde...*

V souvislosti s projednávaným 30% snížením stavů předpokládala rozvědky urychlené řešení problémů souvisejících s rozšířením forem činnosti nelegální rozvědky,

27 Přehled zjevně neobsahuje operativce (včetně zmocněnců FMV) ve „spřátelených“ zemích, kteří se v podstatné části rekrutovali z Hlavní správy kontrarozvědky SNB.

dále zvýšení nákladů na cesty kádrových příslušníků ke schůzkám s agenturní sítí, rozšíření spojovacích prostředků, včetně jejich modernizace. Jako krajní řešení bylo zmíněno možné předání agentury v zemích, kde se budou rušit rezidentury – *buď přátelům, nebo rychle vybudovaným nelegálům*; v tom případě by opět narostla potřeba dalších finančních prostředků.

Při realizaci 30% snížení doporučil náčelník Hlavní správy rozvědky SNB vycházet ze zásady: *tam kde není rezidentury (nebo ve vážných důvodech 1 KP rozvědky), v každém případě zrušit místa radistů a šifrářů, kteří jsou všichni příslušníky čs. rozvědky*. Tak bylo možno v zahraničí ušetřit 40 míst. *Je třeba však počítat s tím, že v těchto místech snížíme spolehlivost spojení (stávky, přírodní katastrofy atd.), rychlost a hlavně bezpečnost spojení*.

Navíc by I. správa SNB přišla o 44 rozvěděčků-operativců. Urychleně bylo třeba řešit eventuální zavedení tzv. konkursního řízení v obou zahraničních resortech, kterých by se účastnili i kádroví příslušníci, vedení *ve zvláštním režimu* se zákazem přístupu do budov rozvědky; podle aktuálního vzoru *polských přátel* by jejich obsluha probíhala v konspiračních či propůjčených bytech. Další navazující změnou byla potřeba *obsazovat místa v netradičních legalizacích*, mezi nimi Čedok, ČSA, afilace atd. S tím ovšem souvisel nedostatek příslušníků-rozvěděčků vysokoškolsky vzdělaných na civilních školách. *K okamžitému řešení by mohlo pomoci jednání s vysokými školami právnického či společenského zaměření, které by absolventům VŠ SNB vydaly pro tuto činnost legalizační diplomy absolventů jejich škol.*²⁸

Rozvědka zároveň pro ministra vnitra ČSSR připravila „Memorandum“ určené generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ Miloši Jakešovi:

Konzultační porada u předsedy vlády ČSSR na svém zasedání dne 27. 4. 1989 rozhodla, aby byl přezkoumán stav a náklady čs. zahraniční služby FMZV a FMZO (včetně míst systematizovaných ROS pro FMV a FMNO – pro činnost jejich rozvědných orgánů – I. S-SNB a ZS/GŠ MNO) o 30 %, a to i snížením personálních stavů. Gestorstvím byl pověřen ministr zahraničních věcí S. JOHANES.

Stanovisko FMV (ale i konzultované stanovisko MNO) na základě rozborů jednak současných úkolů a s ohledem na mezinárodní situaci vyjadřuje názor, že je třeba k těmto opatřením přistoupit až po kvalitním a přitom urychleném zpracování analýzy a koncepce zaměření a úkolů čs. rozvědky (I. S-SNB a ZS/GŠ MNO) jednak pro XVIII. sjezd KSČ a jednak pro tvorbu podkladů pro 9. pětiletý plán. Bez řádného zpracování analýzy a koncepce by znamenalo mechanické snížení stavů o 30 % ztrátu dlouho budovaných pozic čs. rozvědky především v plnění rozvědných úkolů v zahraničí.

Stanovisko FMV vychází z toho, že rozvědná činnost právě v současném období nabývá na důležitosti pod vlivem současného mezinárodního dění i vnitřního vývoje v ZSS.

28 ABS, f. I. S-SNB, kr. 478. Rozklad k souboru návrhů na snížení nákladů zahraniční služby (východiska, stanoviska a náměty I. S-SNB), č. j. A-0066/10-89, 12. 5. 1989.

- Výsledky odzbrojovacích jednání vyžadují rozsáhlou kontrolní činnost k dodržování jejich závěrů, a nejen v dohodnutých oblastech, ale i ke kontrole toho, zda nejsou vyvíjeny a zaváděny nové druhy zbraní, které by se již realizovaným smlouvám a dohodám vymykaly. Výsledky rozvědné činnosti jsou také důležitým podkladem pro politické rozhodování.

- V politické koncepci států Varšavské smlouvy vystupují do popředí otázky evropské bezpečnosti a s tím spojené otázky budování evropského domu a společného evropského trhu. Tato problematika vyžaduje neustálé sledování a získávání takových informací pro politické a ekonomické rozhodování stranických a vládních orgánů, které není možno získat legálními prostředky (běžnou diplomatickou cestou).

- Imperialistické státy vedou ze svých území ve spojení s vnitřním nepřítelem soustavnou podvratnou kampaň a řídí přímo akce opozičních sil v ZSS k jejich destabilizaci a s cílem postupného odstraňování vedoucí úlohy komunistických stran. Odhalování těchto mechanismů je jedním z hlavních úkolů rozvědné činnosti.

- Činnost čs. rozvědky navazuje na součinnost s rozvědnými orgány SSSR a ostatních ZSS, které byly stanoveny na společné poradě rozvědek socialistických zemí v Berlíně ve dnech 17.–21. 10. 1988, které jsou závazné pro všechny strany a úpravy je možno přijmout až na základě analýzy současného stavu a nové koncepce.

Celkově i dle hodnocení spřátelených rozvědek, zvláště sovětské, nabývá správná organizace a využívání prostředků rozvědné činnosti významu pro rychlé a správné politické rozhodování stranických a vládních činitelů všech ZSS.

Navíc je se zpracováváním návrhů pro snížení nákladů na snižování zahraniční služby spojena i řada negativních jevů. Urychlená jednání vedou někdy k přímé dekonspiraci zájmů čs. rozvědné služby (jak FMV, tak MNO). Jde navíc často o jednání ne mezi úzkým okruhem povolaných osob, ale jednání se zúčastňují i pracovníci resortů, kteří by neměli být informováni, a navíc nejsou ani nositeli odpovídajícího stupně státního tajemství, v tomto případě PTZD.

Za této situace FMV navrhuje a doporučuje:

1. Urychleně zpracovat kvalifikovanou analýzu a koncepci činnosti pro XVIII. sjezd KSČ a přípravu podkladů pro úkoly v 9. pětiletém plánu. Reálný termín je listopad tohoto roku, tento materiál předložit ke schválení.

2. Souběžně s tímto materiálem předložit novelizovaný návrh systematizace čs. rozvědné služby (jak FMV a FMNO) a schválit jejich zařazení do legalizačních míst v rámci resortů FMZV a FMZO.

3. Návrhy na novelizaci budou počítat i s optimálním snížením systemizace v legalizačních resortech. V analýze a koncepci budou zapracovány i způsoby a forma jak tato snížení nahradit jinak, včetně finančních nákladů. Jde o to, aby zrušením jedné formy rozvědné činnosti nenarostly enormně náklady na jiný systém.²⁹

29 Tamtéž. Návrh textu „MEMORANDA“ s. ministra vnitra ČSSR pro generálního tajemníka ÚV KSČ S. Miloše Jakeše.

Hlavní správa rozvědky SNB zároveň zdůraznila, že u rezidentur v sousedních státech nedoporučuje snižování stavů, ale naopak prosazuje jejich doplnění na plánované stavy. Konkrétně rezidentura Bonn měla být naplněna 37 příslušníky, nicméně obsazena byla pouze 23 příslušníky (z toho 2 šifranti a 2 radisté), rezidentura Vídeň (+ OSN) také neměla plný počet 29 příslušníků, ale o 10 méně (z toho 2 šifranti, radistu obsazovala ZS/GŠ), rezidentura Berlín (+ vojenská mise) z 11 možných míst využila 7 (z toho 2 šifranti).

Podle přehledu rezidentur v Evropě (kromě Tirany a Bělehradu) a dalších vybraných destinací (New York, Washington, Tokio), které podle plánu mohly být zaplněny až 139 příslušníky (reálně obsazeno 102 míst), se úvahy o jisté redukci týkaly rezidentur Haag (-4), Istanbul (-1), Nikósie (-3) a Stockholm (-3), u nichž byla poznámka: *zrušení rezidentury*.

Na rezidenturách Athény (4 kádroví příslušníci) bylo navrhováno snížení o 1 šifranta, Brusel (7 KP) o 2 operativce, Londýn (15 KP) o 4 operativce, Paříž (11 KP) o 1 operativce, Řím (9 KP) o 1 operativce, New York (10 KP) o 2 operativce, Washington (16 KP) o 3 operativce; beze změn zůstaly rezidentury Lisabon (4 KP), Madrid (3 KP), Ženeva (4 KP) a Tokio (8 KP).

Z dalších rezidentur se uvažovalo o zrušení Ammánu (-2), Bogoty (-3), Buenos Aires (-3), Caracasu (-4), Djakarty (-3). Rezidentury Addis Abeba (3 KP) a Teherán (4 KP) by ztratily 1 operativce a 1 šifranta, resp. 2 operativce a 1 šifranta, Bagdád (2 KP) a Sydney (2 KP) šifranta, Bělehrad (6 KP) 3 operativce, Káhira (7 KP) 2 operativce, Tirana (3 KP) 2 šifranty (zde poznámka: *spojenecké závazky*), Damašek (6 KP), Havana (3 KP) a Montreal (5 KP) po jednom operativci. Rezidentury důležité z mobilizačního hlediska (MOB), tj. Alžír (4 KP), Brasílie (3) a Dillí (6 KP) by byly ochuzeny o jednoho šifranta, resp. 2 operativce (Dillí). Změny nebyly navrženy u rezidentur Bejrút (nebyla obsazena), Mexiko (5 KP) a Peking (10 KP) – zde poznámka: *spojenecké závazky*.

U 32 zastupitelských úřadů, kde působilo 45 příslušníků I. správy SNB na úseku spojení, se návrh na snížení vztahoval na 20 šifrantů anebo radistů.³⁰

K 23. srpnu, respektive 31. srpnu 1989, byl zpracován další návrh, postoupený pověřeným náčelníkem Hlavní správy rozvědky SNB pplk. PhDr. Vilémem Václavkem – „Kainarem“ ministru vnitra ČSSR. V první variantě stálo, že na základě rozhodnutí vlády ČSSR se předkládá návrh snížení početních stavů v zahraničí, vycházející z reálných stavů z 1. srpna 1989, tj. z celkového počtu kádrových příslušníků v zahraničí (275 osob, včetně 115 pracovníků zabezpečujících spojení). Stanovené snížení o 12 % znamenalo zrušení 33 míst v následujících teritoriích: Ammán (-3), Bogotá (-3), Londýn (-3), Djakarta (-2), Moskva (-2) a po jednom v Adenu, Addis Abbebě, Bělehradě, Bukurešti, Caracasu, Dar es Salaamu, Dillí, Havaně, Istanbulu, Limě, Luandě, Lusace, Maputu, Panmundžonu, Pekingu, Rabatu, Stockholmu, Tiraně, Vídni a Vientiane.³¹

V další verzi z 31. srpna 1989 zvolilo vedení rozvědky poněkud jinou taktiku: dvanáctiprocentní snížení se mělo týkat pouze 17 příslušníků I. správy SNB a navíc jednoho

30 Tamtéž, současný stav obsazení rezidentur a návrh na případné snížení početních stavů.

31 Tamtéž, kr. 47, sl. 3. Snížení početních stavů československé rozvědky v zahraničí, 23. 8. 1989, č. j. A-00102/10-89.

pracovníka odboru pro mezinárodní styky Vnitřní a organizační správy FMV (z Kábulu). Stručné zdůvodnění se opět odkazovalo na usnesení 33. schůze Rady obrany státu z 9. prosince 1982, které do roku 1990 předpokládalo naplnění početních stavů v rámci legalizačních institucí v zahraničí až na 254 míst, včetně 115 pracovníků spojení, které se až dosud Hlavní správě rozvědky SNB nepodařilo naplnit. Ze 160 rozvědkářů-operativců, aktuálně působících za hranicemi, se snížení o 12 % mělo dotknout 18 příslušníků v těchto teritoriích: socialistické země Evropy – Bělehrad (-1), socialistické země Asie – Peking (-1), vyspělé kapitalistické země Evropy a Severní Ameriky – Londýn, Istanbul (-4), německy mluvící vyspělé kapitalistické země a skandinávské země – Stockholm (-1), rozvojové země Afriky a arabské státy – Ammán, Addis Abeba (-3), rozvojové země Asie – Djakarta, Dillí, Kábul (-4) a rozvojové země Latinské Ameriky – Bogotá, Caracas, Havana (-4).

Postupné snižování tabulkových počtů se předpokládalo až do konce roku 1990. Zároveň měla být provedena hloubková analýza činnosti čs. rozvědky s cílem upřesnit koncepci práce, případně další racionalizaci systematizovaných stavů a změnu tabulek složení a počtů jejich příslušníků v zahraničí, schvalovanou Radou obrany státu. Teprve v závěru dala rozvědka – potažmo ministr vnitra – ke zvážení „racionalizaci“ sedmi dalších míst spojení (Aden, Ammán, Luanda, Panmudžon, Moskva, Vídeň, Vientiane).³²

Přehled o plánovaných stavech příslušníků čs. rozvědky v zahraničí a návrh na snížení o 12 % (Evropa bez Tirany a Bělehradu)				
Rezidentura	Plánované stavy podle ROS (1982)	Skutečný stav k 1. 8. 1989	Skutečné stavy šifry a rádia	Snížení – operativa
Athény	6	4	2	-
Berlín (vojenská mise)	11	7	2	-
Bonn	37	23	4	-
Brusel	14	7	1	-
Haag	1	4	1	-
Istanbul	-	1	-	1
Lisabon	3	4	1	-
Londýn	23	15	2	3
Madrid	4	3	1	-
Nikósie	4	3	1	-
Paříž	22	11	2	-
Řím	13	9	2	-
Stockholm	3	3	2	1
Ženeva	3	4	1	-
New York	17	10	2	-
Washington	15	16	4	-
Tokio	11	8	2	-
Vídeň	29	19	3	-
celkem	216	151	33	5

Přehled o plánovaných a současných stavech příslušníků čs. rozvědky v zahraničí a návrh snížení o 12 % (ostatní rezidentury)				
Rezidentura	Plánované stavy podle ROS (1982)	Skutečný stav k 1. 8. 1989	Skutečné stavy šifry a rádia	Snížení – operativa
Addis Abeba	2	3	2	1
Alžír	5	4	2	-
Ammán	3	3	1	2
Bagdád	6	2	2	-
Bejrút	7	0	0	-
Bělehrad	6	6	2	1
Brasília	-	3	1	-
Bogota	3	3	1	2
Buenos Aires	2	3	1	-
Caracas	4	4	1	1
Damašek	6	6	2	-
Dillí	7	6	2	1
Djakarta	4	3	2	2
Havana	2	3	2	1
Káhira	8	7	2	-
Mexiko	6	5	1	-
Montreal	5	5	1	-
Peking	12	10	4	1
Sydney	2	2	1	-
Teherán	6	4	2	-
Tirana	3	3	2	-
celkem	99	85	34	12
I. S-SNB celkem	315	236	67	17³³

U této tabulky se nacházela informace, že s přihlédnutím k mezinárodněpolitické situaci a k potřebám I. správy SNB byly v rámci daných stavů předpokládány určité přesuny, vedoucí zejména k posílení rezidentur Bonn a Vídeň.

Třetí přílohou byl přehled zastupitelských úřadů ČSSR v zemích, kde působili příslušníci I. správy SNB pouze ve funkcích šifrantů a radistů, a návrh na jejich dvacíprocentní snížení:

Zastupitelský úřad	Šifry	Rádio	Celkem	Snížení
Aden	1	-	1	1
Ankara	1	1	2	-

33 Po dohodě s VOS FMV byla k 17 místům I. S-SNB připočtena tabulka jednoho příslušníka OMS VOS FMV z Kábulu.

Bern	1	-	1	-
Budapešť	1	1	2	-
Bukurešť	1	1	2	1
Dar es Salaam	1	-	1	1
Fenjan	1	1	2	-
Hanoj	1	1	2	-
Harare	1	-	1	-
Helsinky	1	-	1	-
Islámábád	1	-	1	-
Kábul	1	-	1	-
Kodaň	1	-	1	-
Lagos	1	1	2	-
Lima	1	-	1	1
Luanda	1	1	2	1
Lusaka	1	-	1	1
Managua	1	-	1	-
Maputo	1	-	1	1
Moskva	2	2	4	2
Nairobi	1	-	1	-
Oslo	1	-	1	-
Ottawa	1	-	1	-
Phonmpenh	1	-	1	-
Rabat	1	-	1	1
Rangún	1	-	1	-
Panmundžon	1	-	1	1
Sofia	1	1	2	-
Tripolis	1	1	2	-
Tunis	1	-	1	-
Ulánbátar	1	-	1	-
Varšava	1	1	2	-
Vientiane	1	-	1	1
celkem	34	12	46	12

Celkový počet 275 příslušníků Hlavní správy rozvědky SNB v zahraničí byl k 1. srpnu 1989 zvýšen o 7 pracovníků spojení díky duplicitě při jejich střídání.³⁴

Ministr vnitra analýzu i tři doprovodné tabulky 1. září 1989 postoupil I. místopředsedovi vlády ČSSR Bohumilu Urbanovi a pak také generálnímu sekretáři ústředního výboru KSČ M. Jakešovi.³⁵ Do konce roku 1989 zřejmě již k dalšímu posunu nedošlo.

34 Tamtéž. Přílohy k č. j. A-00102/10-89-ZD.

35 Tamtéž. Přípis genpor. F. Kincla, 1. 9. 1989, bez č. j.

Post scriptum

Vedení I. správy SNB pplk. Viléma Václavka – „Kainara“ po pádu komunistického režimu předložilo novému ministrovi vnitra ČSSR Richardu Sacherovi k posouzení návrh reorganizace a koncepce čs. rozvědky. *V souvislosti se změněnými společensko-politickými podmínkami v ČSSR a potřebami čs. vlády i čs. národního hospodářství je navrhována reorganizace čs. rozvědky a snížení početního stavu (vč. občanských zaměstnanců) o 30 %.*

Snížení početních stavů se odvozovalo z početních plánovaných stavů k 1. prosinci 1989, které se blížily stavům skutečným. Z 1028 tabulkových míst měla být centrála redukována na 684 míst operativních i technických a zabezpečujících složek (viz tabulka).

U nadbytečných pracovníků s potřebnou kvalifikací a pracovní výsledností se předpokládalo jejich zařazení na reorganizované odbory, analyticko-operativní úseky či nově vytvářený ekonomický odbor. *Podle situace a potřeb mohou být zařazováni i na expozitury čs. rozvědky v ČSSR.* Naopak pracovníci s nevhodnou kvalifikací, nesplňující kvalifikaci anebo ti s malými pracovními výsledky měli být *v první řadě přeřazováni na jiné součásti SNB anebo jim bude umožněn odchod do civilního zaměstnání.*³⁶

	Stav k 1. 12. 1989	Operativní složky	Technicko- zabezpečující složky
vedení čs. rozvědky	4	4	-
záloha náčelníka rozvědky	5	5	-
CÚV KSC	2	-	-
mobilizační skupina	3	-	2
kontrolní a analytický			
odbor náčelníka rozvědky	8	8	-
inspekce náčelníka správy	3	2	-
obrana aparátu rozvědky	19	15	-
personální odbor	25	-	20
informační odbor	56	10	-
odbor speciálních služeb	80	40	-
odbor aktivních opatření	27	-	-
teritoriální odbor „Německo“	61	25	-
teritoriální odbor „Další země“	64	50	-
odbor statisticko-evidenční	51	-	30
hospodářský a finanční odbor	53	-	35
hospodářský a finanční odbor - občanští pracovníci	88	-	60
odbor vědecko-technické rozvědky	48	48	-
operativně analytický odbor VTR	24	20	-

odbor ekonomické rozvědky	0	20	
řízení oblastních odborů	27	-	-
zdravotní odbor	11	-	8
odborná škola – učitelé	46	-	33
odborná škola – absolventi	92	-	40
skupina spojení nelegální rozvědky	3	-	-
kontrolní skupina nelegální rozvědky	9	-	-
dokumentační odbor nelegální rozvědky	34	37	-
odbor nelegální rozvědky	50	40	-
technický odbor	41	-	30
odbor spojení	17	-	19
organizační odbor	77	-	45
zvláštní útvar „KAHAN“	-		30
zvláštní útvar „KAHAN“			
občanští pracovníci	-		10
celkem	1028	324	359
z toho občanských pracovníků	88	-	70

Podle doprovodného komentáře byly zrušeny odbor aktivních a vlivových opatření (36. odbor) a celou útvarový výbor KSC. Předpokládala se *fúze* odboru obrany aparátu rozvědky a inspekce náčelníka I. správy SNB. U nově zřizovaného odboru speciálních služeb mělo dojít k *zúžení záběru a operačního prostoru*. V rámci politické rozvědky byl navržen vznik teritoriálního odboru Německo na úkor odboru (úseku) Evropa; jeho příslušníci by se přesunuli do teritoriálního odboru Další země a nového odboru ekonomické rozvědky. V teritoriálním odboru Další země se předpokládalo sloučení bývalých odborů USA, Blízký, Střední a Dálný východ. Z 55. odboru by využitelní pracovníci byli přesunuti i na analytické úseky operativních odborů jako specialisté k obsluze výpočetní techniky. Oba odbory (69. a 74.) vědeckotechnické rozvědky měly splynout v odbor jeden; zároveň by vznikl nový odbor ekonomické rozvědky. Zrušení se měl dočkat 80. odbor s tím, že *potřebné expozitury* by si zřizovaly, řídily a zabezpečovaly přímo operativní odbory.

Odborná škola I. správy SNB dokončovala poslední školní rok. Od září 1990 se předpokládalo, že její chod by zajišťoval přímo personální odbor. Všichni frekventanti měli být převedeni do stálého stavu Vysoké školy SNB, vyčlenění z rozvědky a zařazení do stavů jiných útvarů Sboru národní bezpečnosti.

Redukce útvarů čekala také nelegální rozvědku, jejíž technickou skupinu chtělo vedení správy sloučit s odborem spojení, stejně jako kontrolní skupinu s dokumentačním odborem. Předpokládalo se rozšíření technické linie rozvědky o radiorozvědku, jejíž činnost prý byla *pro modernizaci činnosti* I. správy SNB *nezbytná*. Z odboru se měla vyčlenit skupina agenturně operativního prostředí a využitelní příslušníci se

měli zařadit na jednotlivé operativní odbory. V neposlední řadě se plánovalo vyčlenění 30 příslušníků z organizačního odboru a 10 občanských zaměstnanců z hospodářského a finančního odboru pro zvláštní útvar KAHAN a s ohledem na značnou vzdálenost od centrály ho zřídit jako samostatné pracoviště čs. rozvědky.³⁷

Krátce poté seznámila rozvědky ministra vnitra s nemožností nadále se v plném rozsahu opírat o resort federálního ministerstva zahraničních věcí. *Vzhledem k zásadní redukci míst čs. rozvědky v resortu FMZV a pravděpodobnému omezení našich míst na FMZO, bude jejich využívání v budoucnu značně omezené.* Souběžně s novou organizační strukturou čs. rozvědky bylo nutné vyhledávat i nová legalizační místa. Snížení stavů na I. správě SNB a reorganizace součástí vycházely z plánovaných stavů k 1. prosinci 1989:

I. správa SNB	Celkem	Příslušníci	Občanští pracovníci
Stav k 1. 12. 1989	1670	1582	88
Návrh na snížení	983	913	70
Snížení o	41 %	43 %	20 %

Kromě zrušení stálé zálohy, respektive její převedení do I. zálohy, byl predikován pokles legalizačních míst jak v I. záloze, tak i ve II. záloze (zahraničí), včetně příslušníků 50. odboru³⁸, jejichž budoucí počet v rámci federálního ministerstva zahraničních věcí ještě nebyl stanoven.³⁹

	Plánovaný stav k 1. 12. 1989	Skutečný stav k 1. 12. 1989	Navrhovaný stav
Stálá záloha	33	25	0
I. záloha	143	?	120
II. záloha	236	164	100
Pracovníci spojení – I. záloha	115	84	?
Pracovníci spojení – II. záloha	115	111	?

Vedení správy sebekriticky konstatovalo, že rozvědky se *v podmínkách centralisticko-byrokratického státu vyvinula v široký aparát.* Její aktuální podoba, tj. *početní stav, kvalifikace a dosavadní rozsah zaměření, se prý dostala do rozporu s principy společnosti v období její racionalizace.* Hlavní správa rozvědky SNB stála před úkolem vybudovat *vysoce efektivní řídicí a administrativní aparát centrály, dokonale zakonspirovaný a plně využitelný výkonný*

37 Tamtéž. Komentář k tabulce počtů čs. rozvědky.

38 Plánovaný stav pracovníků spojení v centrále k 1. 12. 1989 byl 17, skutečný 8 a navrhovaný 19.

39 Tamtéž. Věc: Reorganizace a snížení stavu čs. rozvědky v legalizacích a v zahraničí – doplněk k návrhu ze dne 8. 1. 1990, 17. 1. 1990, č. j. A-002/10-90.

aparát působící v legalizacích na vlastním území i v zahraničí, v jehož činnosti operativy, analytiky a pomocných složek se prosadí *přísná účelnost práce* a poslední výsledky vybraných vědních oborů.⁴⁰

Proces redukce zahraničního čs. aparátu, včetně komunistické rozvědky, zahájený na jaře 1988, prošel různými etapami. Hlavní správa rozvědky SNB byla během této doby nucena rozsáhle obhajovat svoji činnost, seznamovat řadu nepovolaných funkcionářů státního i stranického aparátu s utajovanými skutečnostmi týkajícími se její činnosti, včetně spolupráce se svými partnery (včetně SSSR). Teprve za nových politických podmínek na počátku ledna 1990 vedení I. správy SNB přistoupilo na 30% snížení svých stavů a redukci organizační struktury. To však již bylo bezpochyby pozdě – ani tak specifickou součástí Státní bezpečnosti tento akt nezachránil.

PŘÍLOHY

1.

1982, 18. října – Praha. Přehledy legalizačních míst I. a II. zálohy v ČSSR i zahraničí požadovaných Hlavní správou rozvědky SNB po Radě obrany státu, č. j. A-00226/10-82.⁴¹

Přehled legalizačních míst v ČSSR (I. záloha)

Legalizační úřad	Stav k 30. 6. 1982	Stav v r. 1990	Rozpis umístění dle tabulek počtů
FMZV			
teritoriální odbory	28	68	
mezinárodní organizace	4	6	Sekretariát OSN N. York (1), UNESCO Paříž (1), UNIDO MAAE Vídeň (1), FAO Řím (1), zástupce vojsk OSN na Kypru (1) Vídeň (1),
stálá záloha	120	128	kádrový odbor (2), konzulární odbor (1), zvláštní odbor (10), šifra (54), rádio (42), kurýrka (11). Stálá záloha zabezpečuje chod příslušných úseků FMZV
FMZO			
teritoriální odbory	16	17	Příprava pro legalizační místo v zahraničí probíhá na odborech: 9., 10., 11a., 11b.
PZO	8	11	Koospol (1), Omnipol (2), Motokov (1), Merkuria (1), Polytechna (1), Transakta (1), Strojimport (1). Nově budou využita místa v: Škodaexport, Kovo, Technopol
afilace	-	5	Dislokace – viz komentář II. záloha
stálá záloha	1	6	1 pracovník kádrového odboru, 5 prac. oddělení zvláštního dovozu PZO Kovo (dříve Technická správa)
ČTK	1	7	Dislokace – viz komentář II. záloha ⁴²

41 Informace ministra vnitra ČSSR J. Obziny zaslaná generálnímu tajemníkovi ÚV KSČ a prezidentu ČSSR G. Husákovi před jednáním Rady obrany státu. Podle rukopisné poznámky dopis i obě přílohy Kancelář ministra vnitra ČSSR vrátila I. S-SNB až 20. 5. 1985.

42 Komentář nebyl u dokumentu přiložen.

ČEDOK	-	5	- „ -
ČSA	-	5	- „ -
Čs. rozhlas	1	4	- „ -
Čs. televize	-	3	- „ -
Filmexport	1	3	- „ -
Čs. obchodní banka	-	3	- „ -
FMD	-	2	- „ -
MŠ ČSR	-	2	- „ -
MŠ SSR	-	2	- „ -
ČSPLO	-	1	- „ -
Čs. obchodní komora	-	2	příprava pro Londýn a Paříž
FMTIR – stálá záloha	7	12	odbor 32 (7), odbor 33 (5)
min. elektro- technického průmyslu	-	1	odbor mezinárodních vztahů
ORBIS	1	1	zástupce vedoucího mezinárodního oddělení
celkem	188	294	

Přehled legalizačních míst v zahraničí (II. záloha)

Legalizační úřad	Stav k 30. 6. 1982	Stav v r. 1990	Rozpis umístění dle tabulek počtů
FMV			
ZÚ	113	153	rezidentury pracují v 39 zemích světa
mezinárodní organizace	4	8	Sekretariát OSN N. York (2), UNESCO Paříž (2), UNIDO Vídeň (1), MAAE Vídeň (1), FAO Řím (1), zástupce vojsk OSN na Kypru (1)
šifra rádio	115	115	pracovníci šifry a rádia pracují na 69 čs. ZÚ
FMZO			
OBO	18	41	-
PZO	3	9	Kovo (4): Berlín, Bonn, Brusel, Vídeň Strojimport (1): Bonn Strojexport (1): Bonn; Škodaex- port (1): New York; Polytechna (1): Paříž; Koospol (1): Bejrút
afilace	-	5	Koospol (2): Bonn, Vídeň; Inter- sug (1): Mnichov; Skloexport (1):

			N. York; Semex (1): Vídeň
ČTK	-	7	Berlín, Bonn, Brusel, Londýn, Paříž, Řím, Peking
ČEDOK	-	6	Bělehrad, Bonn, Brusel, N. York, Paříž, Vídeň
ČSA	-	5	Athény, Brusel, Damašek, Paříž, Singapur
Čs. rozhlas	2	4	Bejrút, Bonn, Londýn, N. York
Čs. televize	-	3	Bonn, Káhira, Londýn
Filmexport	-	3	Bonn, N. York, Paříž
Čs. obch. banka	-	3	Bonn, Londýn, Paříž
FMD	-	2	Paříž, Vídeň
MŠ ČSR	-	2	lektor slavistiky: Bonn (Heidelberg), Londýn
MŠ SSR	-	2	lektor slavistiky: Paříž
ČSPLO	-	1	Bonn (Hamburg)
Celkem	256	369	

Archiv bezpečnostních složek Praha, f. I. S-SNB, kr. 474. Přehled legalizačních míst v ČSSR I. a II. záloha. Originál strojopisu.

2.

1989, 2. března – Praha. Zaměření a úkoly rezidentur Hlavní správy rozvědky SNB v jednotlivých teritoriích, č. j. A-0022/10-89/ZD.⁴³

Teritorium Evropa

BONN

- rozpracování stanovených objektů HN USA po linii politické rozvědky a zahraniční kontrarozvědky
- rozpracování politických a státních orgánů a institucí NSR
- zajišťovat zámysly NSR po linii politicko-ekonomické a vojenské ve vztahu k ČSSR a ZSS
- odhalování příznaků a příprav nenadálého raketojaderného napadení SSSR a ZSS
- rozpracování speciálních služeb NSR
- rozpracování ideodiverzních center a nepřátelské emigrace
- získávání špičkové techniky a technologie v oblasti elektroniky, jaderné techniky a strojírenství

⁴³ Ministr vnitra ČSSR genpor. F. Kincl si tento podklad od náčelníka I. S-SNB gen. K. Sochora pro jednání u předsedy vlády ČSSR vyžádal 27. 2. 1989 pod č. j. OV-048/K-89.

- zajišťování ochrany a bezpečnosti čs. zastoupení a čs. kolonií
- plnění spojeneckých závazků s rozvědkami SSSR a ZSS

BERLÍN

- rozpracování stanovených objektů HN USA a NSR po linii politické rozvědky a zahraniční kontrarozvědky ve specifických podmínkách vyplývajících ze statutu Z. Berlína
- zabezpečování součinnostních úkolů v přímé spolupráci s rozvědkami SSSR a NDR
- využívání teritoria pro řízení agentury z třetích zemí
- využití teritoria pro část realizace embargovaných dovozů a zvláštních dovozů FMV
- využívání teritoria pro zdokonalování jazykové a odborné přípravy pracovníků I. S-SNB

VÍDEŇ

- teritorium Rakouska představuje v globálních plánech USA a NATO nástupiště pro ofenzivní činnost speciálních služeb těchto zemí vůči ZSS, zvláště proti ČSSR a SSSR
- rozpracování objektů HN USA a NSR po linii politické rozvědky a zahraniční kontrarozvědky
- využívání teritoria pro řízení agentury a realizaci jiných akcí I. S-SNB ze třetích zemí
- zabezpečování operativních akcí III. S-SNB⁴⁴, HS PS OSH a součinnostních akcí s II. S-SNB⁴⁵
- zabezpečování součinnostních úkolů a akcí s rozvědkou SSSR
- rozpracování objektů vědecko-technické rozvědky, získávání technologií, nákupy embargovaných přístrojů a součástkové základny včetně zvláštních dovozů FMV
- zjišťování záměrů a činnosti ideodiverzních center včetně čs. nepřátelské emigrace
- zajišťování ochrany a bezpečnosti čs. institucí a kolonie

LONDÝN

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky s přihlédnutím k vysoké angažovanosti V. Británie při řešení evropských problémů s jejich hlavním zaměřením na ZSS
- rozpracování objektů speciálních služeb V. Británie
- plnění součinnostních úkolů s rozvědkou SSSR
- získávání materiálů a technologií v oblasti farmacie, medicíny a laserové techniky
- odhalování záměrů a činnosti ideodiverzních center a čs. emigrace proti ČSSR a dalším ZSS
- zabezpečování obrany a ochrany čs. institucí a kolonie

44 Krycí název pro Hlavní správu vojenské kontrarozvědky.

45 Krycí název pro Hlavní správu kontrarozvědky.

PAŘÍŽ

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky s přihlédnutím ke zvláštěm politiky Francie a jejím snahám o pozici hegemona v rámci západní Evropy i existence francouzské jaderné síly
- rozpracování francouzských speciálních služeb
- získávání poznatků ze špičkového světového výzkumu v oboru medicíny a farmacie /AIDS a rakovina/
- plnění závazků vyplývajících ze součinnosti s rozvědkou SSSR
- obrana a ochrana čs. institucí a čs. kolonie

BRUSEL

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS s přihlédnutím k faktu, že je zde hlavní sídlo NATO a EHS. Jedná se o hlavní exponovanou oblast z hlediska globální zahraničně-politické a zahraničně-ekonomické a vojensko-strategické situace po linii politické rozvědky
- plnění závazků vyplývajících ze součinnostních dohod s rozvědkou SSSR a rozvědkami ZSS
- plnění úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

ŽENEVA

- rozpracování stanovených objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky s důrazem na sledování mezinárodních ekonomických problémů
- zjišťování záměrů a činnosti ideodiverzních center a hlavních exponentů čs. emigrace
- plnění závazků vyplývajících z dohod s rozvědkou SSSR
- zajišťování ochrany a bezpečnosti čs. institucí, delegací a expertů, působících dlouhodobě a krátkodobě v mezinárodních organizacích

ŘÍM

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky s přihlédnutím ke specifitě Itálie
- sledování záměrů politiky a činnosti Vatikánu ve vztahu k ČSSR
- odhalování záměrů a působení ideocentra /IDC/ a exponentů čs. emigrace v jejich činnosti proti ČSSR
- plnění spojeneckých závazků se spřátelenými rozvědkami, zejména s rozvědkou SSSR
- získávání poznatků, dokumentů a materiálů z oblasti letecké a radarové techniky, dále z oblasti biotechnologie
- zabezpečování obrany a ochrany čs. ZÚ, institucí a kolonie

MADRID

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky při využití relativně příznivého agenturně operativního prostředí a s přihlédnutím k intenzivnímu začleňování Španělska do vojenské struktury NATO

- plnění spojeneckých závazků, spolupráce a koordinace činnosti s rozvědkou SSSR
- zajišťování úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonie

LISABON

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky za využití relativně příznivého agenturně operativního prostředí
- využití úzkých vazeb na průmysl USA k získávání podkladů, dokumentů a materiálů z oblasti elektroniky, strojírenství a biotechnologie
- zajišťování spojeneckých závazků vyplývajících ze součinnosti s rozvědkou SSSR
- plnění úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

HAAG

- rozpracování objektů HN USA, NATO a EHS po linii politické rozvědky a zahraniční kontrarozvědky
- plnění úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonie

STOCKHOLM

- zjišťování záměrů a činnosti silné čs. emigrace a obzvláště jejich exponentů v působení proti ČSSR
- plnění úkolů ochrany a zajišťování bezpečnosti čs. institucí a čs. kolonie

ATHÉNY

- rozpracování objektů HN USA a NATO po linii politické rozvědky s využitím diferencovaného přístupu Řecka k paktu i politice USA v této zemi
- plnění součinnostních dohod s rozvědkami SSSR a BLR
- zajišťování úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonie

NIKÓSIE

- rozpracování objektů HN USA a NATO po linii politické rozvědky v souvislosti se zájmy USA a V. Británie ve využití teritoria jako nástupiště proti ZSS v případě vyhrocení vojensko-politické situace
- plnění úkolů vyplývajících ze součinnosti s rozvědkami SSSR a BLR
- využívání teritoria k vysazování naší agentury do zemí prioritního zájmu
- plnění úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

BĚLEHRAD

- odhalování záměrů USA a NATO na destabilizaci situace v SFRJ, odklonu od socialistické cesty a zapojení do politického a hospodářského systému Západní Evropy
- plnění úkolů v podpoře SFRJ v hnutí nezúčastněných a neutrálních zemí a získávání poznatků z této oblasti
- plnění závazků vyplývajících ze spolupráce s rozvědkou SSSR z hlediska specifiky balkánského regionu
- využívání teritoria SFRJ k řízení agentury ze třetích zemí

- rozpracování speciálních služeb USA, NSR a dalších zemí NATO po linii zahraniční kontrarozvědky
- plnění úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

TIRANA

- vzhledem k faktu, že SSSR nemá v Albánii řádné zastoupení, plníme úkoly vyplývající ze spojeneckých závazků s rozvědkou SSSR
- využívání teritoria k práci na objektu NATO
- plnění úkolů souvisejících s ovlivňováním zahraničně-politické orientace Albánie ve prospěch ZSS
- zajišťování úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

ISTAMBUL

- získávání poznatků k objektům HN USA a NATO po linii politické rozvědky
- využití teritoria k přípravě pracovníků I. S-SNB pro nasazení do zemí s obtížnou operativní situací
- zajišťování úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie

Teritorium USA a Kanady

WASHINGTON a N. YORK

- rozpracování stanovených objektů po linii politické rozvědky HN USA na jeho teritoriu z hlediska získávání poznatků a informací o přípravách a plánech USA a jejich spojenců na napadení SSSR a ZSS. Dále informace o nazrávání krizových situací v různých oblastech světa
- odhalovat konkrétní plány USA na destrukci socialismu v jednotlivých zemích
- získávání vojenskostrategických informací, včetně stanovisek USA k odzbrojovacím jednáním
- získávat informace ke vztahům USA s rozvojovými zeměmi a působení proti mírovému hnutí. V této souvislosti sledovat i vnitropolitický vývoj USA s možnými dopady na uvedené aspekty
- plnění dalších úkolů stanovených plánem informační činnosti I. S-SNB
- podchycovat záměry speciálních služeb USA v činnosti proti ČSSR a ZSS
- odhalovat působení ideodiverzních center a sionistických organizací, které přímo či nepřímo přes své pobočky v Evropě aktivně ideologicky či podvrtně pracují proti ČSSR a ZSS
- plnění závazků vyplývajících ze spojeneckých dohod s rozvědkou SSSR
- získávání poznatků, dokumentů a materiálů špičkového USA výzkumu v oblastech elektrotechniky, jaderné energetiky, medicíny a vojenské techniky a výzkumu
- plnění úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonie
- podchycovat aktivitu USA speciálních služeb na půdě OSN zaměřenou na rozpracování pracovníků čs. zahraniční služby i pracovníků ZSS

MONTREAL

- využití teritoria k získávání poznatků o záměrech a plánech USA v oblasti vojenské, politické a ekonomické činnosti proti ČSSR a ZSS
- plnit úkoly informační činnosti I. S-SNB stanovené pro tuto oblast
- podchycování aktivity speciálních služeb KANADY a jejich propojení na speciální služby USA a NATO z hlediska působení proti ČSSR a ZSS
- získávání poznatků a dokumentů ke špičkové technologii k likvidaci jaderných odpadů
- využití teritoria k průnikům do USA po linii vědeckotechnické rozvědky
- plnění specifických úkolů po linii nelegální rozvědky
- plnění úkolů vyplývajících ze součinnostní dohody s rozvědkou SSSR pro tuto oblast
- zajišťování obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonií
- vytvořit podmínky pro otevření rezidentury Ottawa dle perspektivních plánů I. S-SNB

Teritorium Latinské Ameriky

MEXIKO, BOGOTÁ, CARACAS a BUENOS AIRES

- rozpracování stanovených objektů HN USA po linii politické rozvědky v jednotlivých zemích s cílem odhalování záměrů a zájmů USA v daném regionu
- plnit stanovené úkoly informační činnosti I. S-SNB v této oblasti
- pokrývání politicko-ekonomického zpravodajství v okolních zemích, kde nemáme rezidentury
- získávání perspektivní agentury s možností jejího využití proti HN USA
- řízení agentury ze třetích zemí a zabezpečování dalších operativních akcí
- vytváření podmínek pro prosazování globálních zájmů ČSSR a SSSR v daném regionu
- získávání poznatků a informací k činnosti speciálních služeb USA a jejich spolupráce s místními speciálními službami
- plnění úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonie
- z hlediska perspektivních plánů pro daný region vytvořit podmínky pro otevření rezidentur v Brazílii a dle situace i v Chile
- získávání informací a dokumentů z oblasti biotechnologie a možnosti pronikání do USA po linii vědeckotechnické rozvědky (zejména teritorium MEXIKA)

HAVANA

- využití teritoria k zdokonalení jazykové a odborné přípravy pracovníků I. S-SNB určených k nasazení do zemí s náročným agenturně operativním prostředím

Teritorium BSV a Afriky

ALŽÍR, AMMÁN, DAMAŠEK a KÁHIRA

- rozpracování stanovených objektů v regionu po linii politické rozvědky s hlavním zaměřením na HN USA a NATO
- získávání poznatků k politické a ekonomické situaci v jednotlivých zemích a k polarizaci politických sil
- plnění dalších úkolů plánů informační činnosti I. S-SNB pro daný region především z hlediska registrace ohnisek napětí a možnosti přeměny lokálních válek v jadernou válku
- zajišťování úkolu prosazování a ochraně [ochrany] čs. politických a ekonomických zájmů
- získávání poznatků k činnosti speciálních služeb USA a NATO i jejich propojení na místní speciální služby z hlediska jejich působení proti zájmům ČSSR a ZSS
- získávání přehledu o činnosti teroristických organizací a jejich působení proti ČSSR a ZSS
- získávání poznatků k zájmům a činnosti Izraele v dané oblasti
- plnění úkolů vyplývajících ze závazků součinnosti s rozvědkou SSSR
- zajišťování úkolů obrany a ochrany čs. institucí a čs. kolonie v daném regionu

ADDIS ABEBA

- využití teritoria pro stáže ke zdokonalování jazykové a odborné přípravy pracovníků I. S-SNB před jejich vysláním do zemí s náročným agenturně operativním prostředím

Teritorium JVA a DV

TEHERÁN, DILLÍ, [D]JAKARTA, PEKING a TOKIO

- rozpracování stanovených objektů po linii politické rozvědky v regionu z hlediska odhalování plánů a záměrů USA a NATO v oblasti politické, ekonomické a vojenskostrategické
- plnění úkolů informační činnosti I. S-SNB zejména se zaměřením na vztah USA – JAPONSKO – J. KOREA a země ASEANU; vztahy ČLR – USA – JAPONSKO – INDIE a země ASEANU; ohnisko napětí v oblasti Perského zálivu
- získávání informací o záměrech současného vedení ČLR vůči ZSS a MKDH
- sledování vývoje situace hnutí nezúčastněných států, zejména úlohy Indie
- pokrývání politicko-ekonomických informací v sousedních zemích, kde nemáme rezidentury
- plnění úkolů vědeckotechnické rozvědky a získávání poznatků a dokumentů zejména ke špičkové technologii v oblasti elektrotechniky, jaderné techniky, nových materiálů, biotechnologie a strojírenství – zejména v Japonsku a Indii
- pokrývání úkolů vyplývajících ze vzájemné spolupráce s rozvědkou SSSR s ohledem na aktivizaci sovětské zahraniční politiky v regionu

- plnit úkoly z hlediska ochrany a prosazování politických a ekonomických zájmů ČSSR v regionu
- rozpracovávat stanovené objekty po linii speciálních služeb HN USA, V. Británie a dalších zemí NATO a získávat poznatky k jejich spolupráci s místními speciálními službami ve vztahu k jejich činnosti proti ČSSR a ZSS
- plnění úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonií v regionu

Teritorium Austrálie

SYDNEY

- plnění úkolů informační činnosti I. S-SNB pro oblast
- zajišťování specifických úkolů po linii nelegální rozvědky
- plnění úkolů ochrany a obrany čs. institucí a čs. kolonií
- vytvoření podmínek pro otevření rezidentury v Cambera [Canbeře] k rozšířené možnosti rozvědné činnosti v dané oblasti
- mapování situace mezi silnou kolonií čs. emigrace s cílem jejího využití pro politické, ekonomické a další zájmy ČSSR a SSSR

Úkoly pracovníků spojení

Pracovníci šifrové služby zajišťují především bezpečné zpracování utajovaných informací pro ÚV KSČ, I. správu SNB, případně další složky FMV, FMZV, FMZO a další orgány státní správy. Vedle této hlavní pracovní náplně zabezpečují přepravu diplomatické kuryrní a kapitánské pošty, provádí finanční a hospodářskou agendu rezidentury, organizují a podílejí se na ochraně čs. ZÚ a utajovaných materiálů všech složek, působících na čs. ZÚ. Na menších pracovištích plní i úkoly administrativně technického charakteru pro čs. ZÚ. Tam kde nejsou vybudovány radiostanice, provádí i přepravu všech druhů zpráv do ústředí prostřednictvím ekonomicky náročnějšího dálkopisu, příp. telefaxu. Touto pracovní náplní jsou plně vytíženi.

Pracovníci rádia zajišťují na zahraničních pracovištích především nezávislé, operativní, bezpečné, rychlé a do většiny zemí i ekonomicky výhodné spojení. Tímto je zabezpečen přenos šifrovaných zpráv a dalších informací politického i ekonomického charakteru pro potřeby výše uvedených složek, včetně FMNO a federální vlády. Dále jsou připraveni plnit úkoly, uložené ROS za branné pohotovosti státu. Pokud nejsou radisté tímto plně vytíženi, jsou pověřováni dalšími úkoly, jejich plnění je nezbytné pro chod zahraničního pracoviště, ať již pro potřebu rezidentur či ZÚ.

Výše uvedené úkoly, které plní šifřerů a radisté, mají trvale vzestupnou tendenci.^a

Archiv bezpečnostních složek Praha, f. I. S-SNB, kr. 474. Sběrný arch k č. j. A-0022/10-89/ZD. Originál strojopisu.

3.
1989, 2. března – Praha. Seznam míst na čs. zastupitelských úřadech,
č. j. A-0099/27-89.⁴⁶

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		Jmenný seznam			
			plán.	skut.	po liniích	FMZV	FMZO	spojení
ADDIS ABEBA	7	11	2	3	III. taj.	JELEŇ		š. PANÁK r. ZÁVESKÝ
ALŽÍR	9	22	5	4	I. taj. II. taj.	GELBIČ ⁴⁷ OUŘADA		š. HEKELE r. LABAJ
AMMÁN	1	-	3	3	rada II. tř. II. taj.	KOZUBÍK ⁴⁸ VEVERKA		š. BĚLÍK
ATHÉNY	6	16	6	4	I. taj. III. taj.	VEJMELKA ⁴⁹ SIXTA		š. BLAŠŤÁK r. ZUZČÁK
BAGDÁD	9	40	6	2				š. VOHÁNKA r. CIPRA
BEJRÚT	4	10	7	0				
BĚLEHRAD	16	55	6	6	rada II. tř. I. taj. I. taj. I. taj.	LAŠČEK ⁵⁰ FORMÁNEK PECHA GOTTLIEB		š. KOVAČ r. JAROŠ
BERLÍN + vojenská mise	42	93	11	7	rada II. tř. I. taj.	ŽEMLIČKA ⁵¹ VYŠATA	ER VOŘÍŠEK	š. HRUDEC r. KADLEC

46 Dokument označený razítkem „Přísně tajné zvláštní důležitosti“ připravil 27. odbor I. správy SNB.

47 Rezident Vladimír Gelbič, nar. 5. 1. 1950, působil na rezidentuře od 2. 1. 1989 pod krycím jménem „Štol“.

48 Rezident Stanislav Kozubík, nar. 5. 11. 1948, působil na rezidentuře od 10. 11. 1988 pod krycím jménem „Světlý“.

49 Rezident Antonín Vejmelka, nar. 25. 1. 1947, působil na rezidentuře od 19. 9. 1985 pod krycím jménem „Kostík“.

50 Rezident Pavel Lašček, nar. 25. 12. 1952, působil na rezidentuře od 25. 7. 1988 pod krycím jménem „Lechovič“.

51 Rezident Jaroslav Žemlička, nar. 8. 1. 1943, působil na rezidentuře od 22. 9. 1987 pod krycím jménem „Žabka“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		spojení
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	
					III. taj. III. taj.	ČERMÁK KANTOR		
BERN	13	22	1	1				š. HRMO
BOGOTÁ	1	15	3	3	I. taj. II. taj.	ZAPLETAL VRZAL		š. KUBA
BONN	41	86	37	23	I. taj. ek.rada III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. sekrét. SR SR	LEJNAR ⁵² CACKA ČEPERA SKOVAJSA KOS ČERVENÝ HOZNOUR MONČEK SVOBODA KAŠPAR POTUŽNÍKOVÁ HAKL NĚMEC	ZVOBO FLEGL ER HÁNL del PAVEL SER TARAŠ řidič KAVÁNEK del. BAKEŠ	š. POTUŽNÍK š. ŠOREL r. BÁRTA r. PODSTATA
BRUSEL	12	20	14	7	rada II. tř. III. taj. III. taj.	KLOUČEK ⁵³ BRAŇKA KODÝDEK	ER KOHOUT ER PADUCHA	š. VOBORSKÝ

52 Rezident Jiří Lejnar, nar. 21. 9. 1948, působil na rezidentuře od 21. 4. 1985 pod krycím jménem „Dusík“.

53 Rezident František Klouček, nar. 7. 10. 1942, působil na rezidentuře od 10. 2. 1986 pod krycím jménem „Kružík“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		spojení
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	
					III. taj.	LALÍK		
BUENOS AIRES	4	20	2	3	I. taj. III. taj.	NĚMEC ⁵⁴ RYPPEL		š. VOSIČKA
CARACAS	4	22	4	4	I. taj. II. taj.	TRGALA ⁵⁵ BLAŽEK	ER BIRICZ	š. KULMAN
DAMAŠEK	8	29	6	6	rada II. tř. II. taj. III. taj.	HAVEL ⁵⁶ SKÁCEL HOIDAR	ER KUČERA	š. ŽIDOŇ r. JAMRICH
DILLÍ	11	37	7	6	rada II. tř. II. taj. III. taj.	MOJŽITA ⁵⁷ OKLEŠTĚK BENEŠ	ER CHABR	š. HRDLIČKA r. BENEŠ
DJAKARTA	6	9	4	3	rada II. tř.	ŠPINKA	ZVOBO MALÁSEK	š. LIŠKA
HAAG	7	21	1	4	I. taj. III. taj.	FELCMAN ⁵⁸ SLÁMA	ER VELEK	š. SERBOUSEK
HAVANA	12	35	2	3	III. taj.	BIGANIČ		š. ČULÁK r. DANKO
ISTANBUL	1	21	-	1	SR	PAVLÍČEK		
KÁHIRA	8	44	8	7	rada II. tř.	KURUC ⁵⁹	SER JIRÁK	š. LŽÍČAŘ

54 Rezident František Němec, nar. 17. 8. 1949, působil na rezidentuře od 26. 9. 1987 pod krycím jménem „Těšínský“.

55 Rezident Ján Trgala, nar. 24. 6. 1950, působil na rezidentuře od 10. 10. 1985 pod krycím jménem „Vallo“.

56 Rezident Stanislav Havel, nar. 19. 4. 1943, působil na rezidentuře od 28. 12. 1985 pod krycím jménem „Brož“.

57 Rezident Miroslav Mojžita, nar. 23. 4. 1951, působil na rezidentuře od 12. 10. 1987 pod krycím jménem „Brezovský“.

58 Rezident Jaromír Felcman, nar. 10. 11. 1950, působil na rezidentuře od 17. 6. 1988 pod krycím jménem „Čajkovský“.

59 Rezident Ján Kuruc, nar. 20. 6. 1946, působil na rezidentuře od 21. 3. 1987 pod krycím jménem „Mináč“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	spojení
					III. taj. III. taj. III. taj.	TEREK FEJFAR VACEK		
LISABON	7	6	3	4	I. taj. II. taj.	TOBIÁŠ ⁶⁰ KADLEC	ER HŮLA	š. KHOL
LONDÝN	17	64	23	15	I. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. SR technik řidič	MUSIÁL ⁶¹ MOTYKA PAVLÍČEK SARKÓCY PAŠIAK LENZ SOUČEK HIREŠ MOCHNÁČ LUKEŠ	ER POŘÍZ deleg. KAŠPAROVSKÝ ČEDOK KABELKA	š. HUML r. PISAŘÍK
MADRID	8	16	4	3	rada II. tř. II. taj.	VLADYKA ⁶² KEFURT		š. DRBAL
MEXIKO	5	30	6	5	I. taj.	ERÉNYI ⁶³	deleg. POLÁK	š. POLÍVKA

60 Rezident Oldřich Tobiáš, nar. 11. 5. 1948, působil na rezidentuře od 16. 12. 1988 pod krycím jménem „Trojan“.

61 Rezident Jiří Musiál, nar. 19. 10. 1943, působil na rezidentuře od 9. 12. 1987 pod krycím jménem „Polanka“.

62 Rezident Miroslav Vladyka, nar. 21. 4. 1932, působil na rezidentuře od 26. 10. 1987 pod krycím jménem „Vyhnanovský“.

63 Rezident Josef Erényi, nar. 9. 3. 1944, působil na rezidentuře od 25. 11. 1987 pod krycím jménem „Hrubiš“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		Jmenný seznam			
			plán.	skut.	po liniích	FMZV	FMZO	spojení
					II. taj.	DUSIL	ER ADAMEC	
MONTREAL	3	24	5	5	konzul vicekonzul konzul	HRBÁČEK ⁶⁴ ULÍK LEHOŤAN	ER BEZÁK	š. HIPSKÝ
NEWYORK	11	16	17	10	rada II. tř. II. taj. III. taj. III. taj. III. taj. řidič SM	HÁLA ⁶⁵ KUBIZŇÁK NOVOTNÝ VOCETKA KMEŤ ZAHÁLKA	deleg. ŠKVÁRA deleg. ČSA ŠTĚPÁNEK	š. PLZÁK š. NEVRLA
NIKÓSIE	4	4	4	3	I. taj. attaché	VÍCH ⁶⁶ STANĚK		š. LASOVSKÝ
PAŘÍŽ + stálá mise	27	33	22	11	I. taj. II. taj. III. taj. III. taj. III. taj. SR-technik attaché	KOBÉDA ⁶⁷ SVOBODA KUCHÁRIK DRMAJ NOVÁČEK VOJTÍŠEK KOLÍSKO	ER MAKOVIČKA ER SABÓ	š. HON r. ŠNEIDR

64 Rezident Jaroslav Hrbáček, nar. 12. 4. 1950, působil na rezidentuře od 21. 11. 1988 pod krycím jménem „Paukert“.

65 Rezident Petr Hála, nar. 7. 2. 1953, působil na rezidentuře od 28. 12. 1987 pod krycím jménem „Hlinka“.

66 Rezident Miroslav Vích, nar. 3. 5. 1936, působil na rezidentuře od 19. 1. 1989 pod krycím jménem „Vápeník“.

67 Rezident Miroslav Kobéda, nar. 11. 4. 1948, působil na rezidentuře od 29. 12. 1986 pod krycím jménem „Durdík“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	spojení
PEKING	13	31	12	10	rada I. tř. I. taj. II. taj. II. taj.	VIEDENSKÝ ⁶⁸ VALÍČEK LELEK TONDO	ved. OBO CHLAPÍK SER HORÁK	š. BEČKA š. ŘÁDEK
ŘÍM	14	45	13	9	rada II. tř. I. taj. III. taj. III. taj. III. taj.	ČEMUS ⁶⁹ POMIKÁLEK KLOFÁČ FRANĚK VOLGELTANZ	deleg. MIKULÁŠ ER ZVONÍČEK	š. BALOUN r. PETRŽELA
STOCKHOLM	8	33	3	3	III. taj.	JANEŠ		š. NOVÁK r. ŠEDIVÝ
SYDNEY + CANBERRA	6	13	2	2	konzul	BOROVÍČKA		š. KREJČÍ
TEHERÁN	7	23	6	4	I. taj.	DOLEŽÁLEK ⁷⁰	ER ŠIMEK	š. ŠOUKAL r. KRIVÁŇ
TIRANA	7	10	3	3	I. taj.	STRHAN ⁷¹		š. KAUER r. GERGELA
TOKIO	7	10	11	8	rada I. tř.	PETTÍK ⁷²	SER VOSECKÝ	š. DIVOKÝ

68 Rezident Štefan Viedenský, nar. 22. 6. 1931, působil na rezidentuře od 6. 1. 1989 pod krycím jménem „Hric“.

69 Rezident Miroslav Čemus, nar. 3. 12. 1947, působil na rezidentuře od 30. 4. 1985 pod krycím jménem „Hojer“.

70 Rezident Bohumil Doležálek, nar. 4. 11. 1952, působil na rezidentuře od 4. 12. 1987 pod krycím jménem „Kalousek“.

71 Rezident Vladimír Strhan, nar. 3. 1. 1932, působil na rezidentuře od 28. 9. 1987 pod krycím jménem „Stacho“.

72 Rezident Jaroslav Pettík, nar. 5. 1. 1941, působil na rezidentuře od 3. 7. 1985 pod krycím jménem „Pilný“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		spojení
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	
					I. taj. III. taj. III. taj. III. taj.	LÉBL MATRAS BALANÍK VALENT		r. KUČERA
VÍDEŇ + OSN	36	44	29	19	rada I. tř. II. taj. II. taj. II. taj. II. taj. III. taj. III. taj. III. taj. SR technik sekretářka referent KO	VÁČA ⁷³ MARX KARAS PROCHÁZKA JAROŠ DOBIÁŠ CÍSAŘ JIROŠ FORRO SZABO MEDKOVÁ DŘÍMAL	deleg. BITTNER ER MIŠKANIN řidič OBO TOUŠEK	š. MEDEK š. KVINTUS r. ČALA
WASHINGTON	14	4	15	16	rada II. tř. II. taj. II. taj. II. taj.	POŠTULKA ⁷⁴ TREGLER KRÁLÍK ŠIROKÝ	ER ŠTÍCHA	š. BENOVIČ š. ZUBEC r. BAUER r. HYLMAR

73 Rezident Oldřich Váča, nar. 26. 1. 1931, působil na rezidentuře od 1. 10. 1987 pod krycím jménem „Drtina“.

74 Rezident Josef Poštulka, nar. 29. 8. 1950, působil na rezidentuře od 29. 8. 1988 pod krycím jménem „Kopřiva“.

Úřad	FMZV	FMZO	I. S-SNB		po liniích	Jmenný seznam		spojení
			plán.	skut.		FMZV	FMZO	
					II. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. III. taj. technik	BEDNAŘÍK ČERNOHLÁVEK ZAVÁZAL ZELENKA LIKÉR JECH HÁJEK		
ŽENEVA	8	22	3	4	rada II. tř. III. taj. attaché	BEDNÁŘ ⁷⁵ LEHEČKA TUKA		š. VLACH

75 Rezident Bohumil Bednář, nar. 30. 3. 1933, působil na rezidentuře od 9. 5. 1985 pod krycím jménem „Borovec“.

Vysvětlivky zkratk

ZVOBO zástupce vedoucího obchodního oddělení

SER samostatný ekonomický rozborář

ER ekonomický rozborář

del delegát

SR samostatný referent

š šifřér

r radista

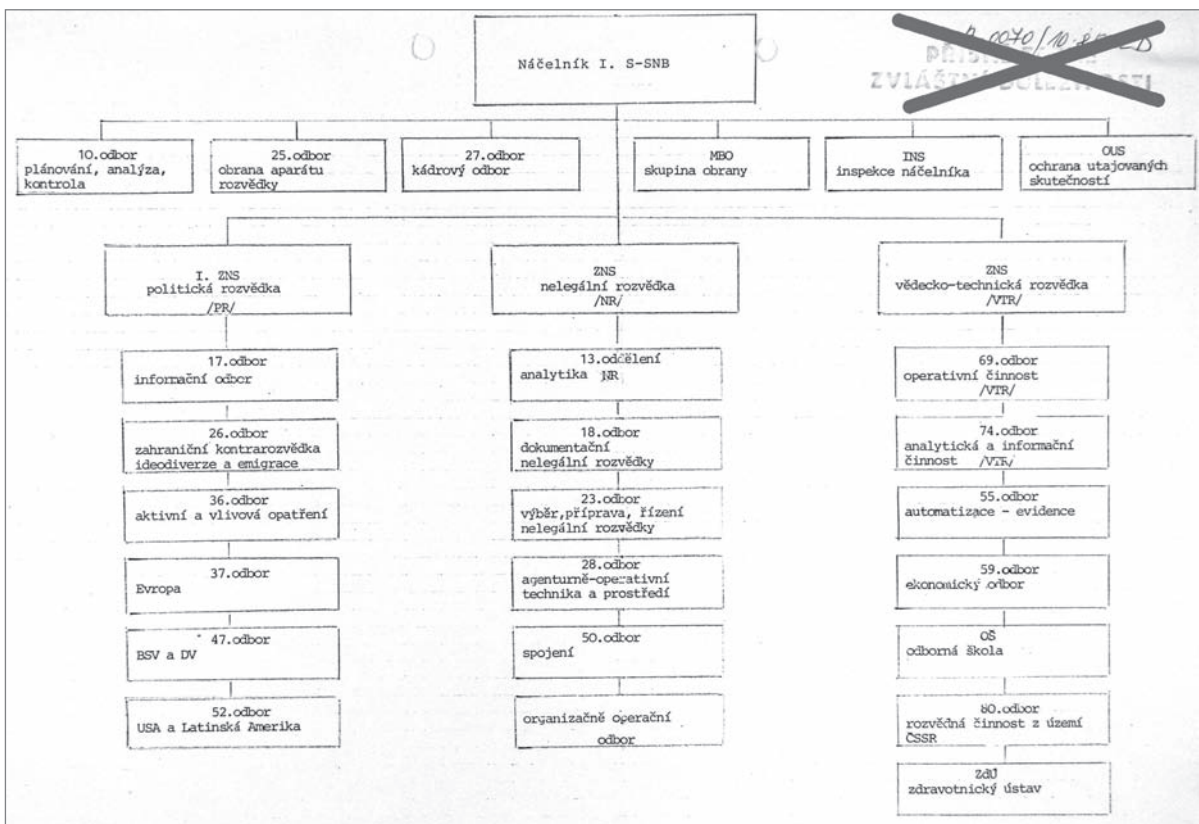
Archiv bezpečnostních složek Praha, f. I. S-SNB, kr. 474. Zaměření úkoly rezidentur I. S-SNB v jednotlivých teritoriích, č. j. A-0022/10-89/ZD. Originál strojopisu.

Seznam zemí, kde jsou pouze pracovníci spojeni

Úřad	Šifra	Rádio	Celkem počet
Aden	Skořepa	-	1
Ankara	Zeman	Móler	2
Brasília	Bartoň	-	1
Budapešť	Fótyi	Šimek	2
Bukurešť	Klimesš	Kovář	2
Dar es Salaam	Staufčík	-	1
Fenjan	Hromádko	Juran	2
Hanoj	Krtička	Rajčok	2
Harare	Kratochvíl	-	1
Helsinky	Štuk	-	1
Islámábád	Brabec	-	1
Kábul	Švec	-	1
Kodaň	Hynek	-	1
Lagos	Leligdon	Albrecht	1
Líma	Valkovič	-	2
Luanda	Lukeš	Bordač	2
Lusaka	Boldižár	-	1
Managua	Ondruška	-	1
Maputo	Mařha	-	1
Moskva	Vašátko Jurča	Durchánek Černička	4
Nairobi	Šach	-	1
Oslo	Homola	-	1
Ottawa	Koňářík	-	1
Phnompenh	Fořt	-	1
Rabat	Líška	-	1
Rangún	Schmiedt	-	1
Sofie	Fica	Pilecký	2
Tripolis	Kapřík Goga	Gatiál -	3
Tunis	Fiřt	-	1
Ulánbátar	Iškovič	-	1
Varšava	Vacek	Řehoř	2
Vientiane	Blažek	-	1

Archiv bezpečnostních složek Praha, f. I. správa SNB, kr. 474. Zaměření úkoly rezidentur I. S-SNB v jednotlivých teritoriích, č. j. A-0022/10-89/ZD. Originál strojopisu.

Přehled příslušníků na rezidenturách v dubnu 1989

PŘEHLED MÍST NA ČS. ZÚ
=====

~~PRÍSNĚ TAJNĚ
ZVLÁŠTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI.
Příloha č. j. 1-0099/27-89
čet listů: 12~~

Úřad	FMZV	FMZO	I. S. SNB		po liniích	Jmenný seznam		
			plán	skut.		FMZV	FMZO	spojení
ADIS ABEBA	7	11	2	3	III.taj.	JELEŇ		šifrář PANÁK radista ZÁVESKÝ
ALŽÍR	9	22	5	4	I.taj. II.taj.	GELBIČ OUŘADA		š. HEKELE r. LABAJ
AMMÁN	1	-	3	3	rada II.tř. II.taj.	KOZUBÍK VEVERKA		š. BĚLÍK
ATHÉNY	6	16	6	4	I.taj. III.taj.	VEJMELKA SIXTA		š. BLAŠŤÁK r. ZUZČÁK
BAGDÁD	9	40	6	2				š. VOHÁNKA r. CIPRA
BEJRUT	4	10	7	0				

Pavel Žáček

③

- úkolů -

Úvodní slovo
pro poradou u ministra financí CSSR dne 16. 5. 1988

Vážení soudruzi,

usnesením ÚV KSČ a rozhodnutím vlády CSSR k přestavbě a racionalizaci struktury a činnosti bylo stanoveno zabezpečení zvýšení efektivity, hospodárnosti a kvality i na úsecích, které se zúčastňují dnešního jednání. K zabezpečení výše uvedených úkolů, které i v rámci FMV považujeme za potřebné a rozhodující, je nezbytné přijmout a realizovat řadu opatření, zejména:

- a/ provést úpravy organizačních struktur, tak, aby odpovídaly současným potřebám a byly plně v souladu s uloženými úkoly;
- b/ provést snížení počtů řídicích a administrativních článků při zachování žádoucí kvality a efektivity.

Vedení FMV plně podporuje záměry stranického a státního vedení a provádí s ohledem na specifiku své práce a působnosti příslušná opatření v tom, že:

- a/ nekrátí počty příslušníků, ale posiluje výkonný stupeň služby;
- b/ v činnosti rozvědky jsme bytostně provázáni s dalšími rezorty se kterými musíme úzce spolupracovat pro zabezpečení stanovených záměrů;
- c/ prováděná opatření chápeme tak, že nelze omezovat činnost a snižovat aktivitu, neboť činnost i formy práce vnitřního i vnějšího protivníka jsou přesně směřovány proti samotné podstatě socialismu.

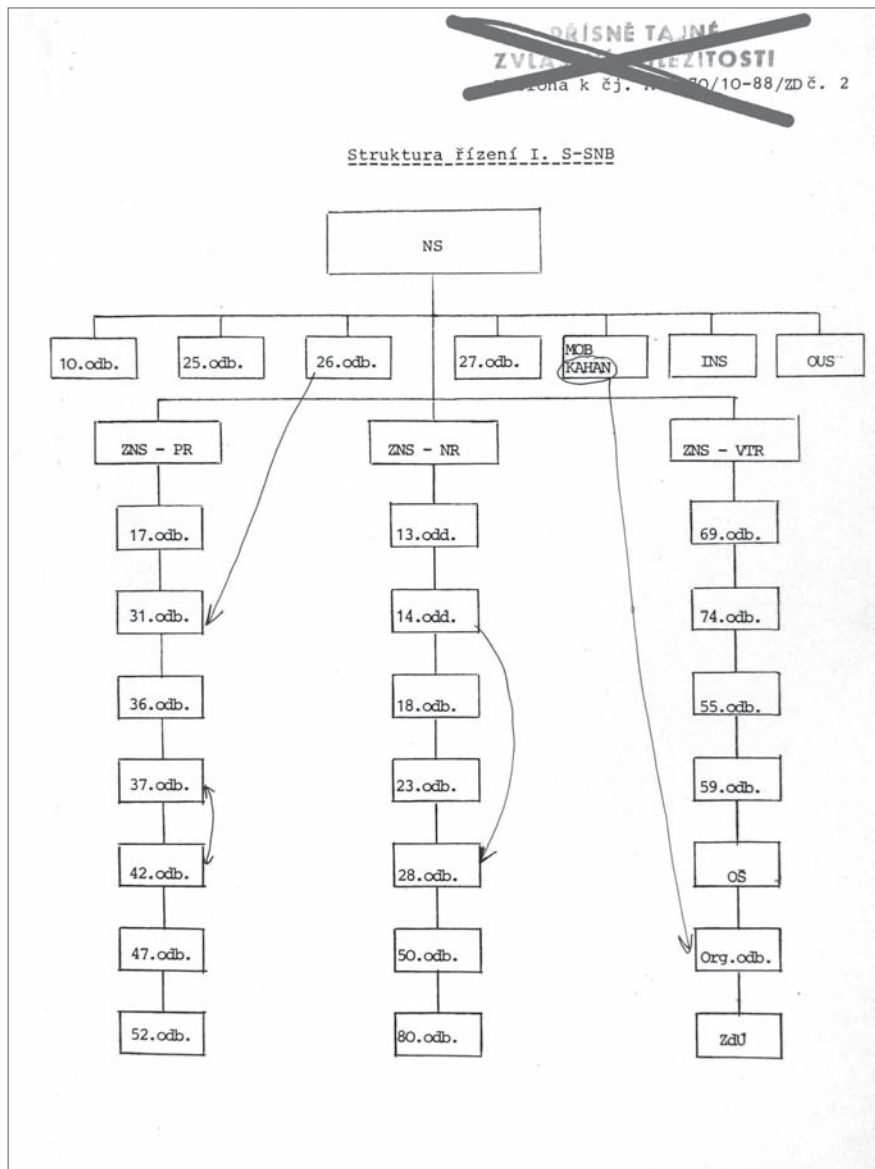
Úvodní slovo náčelníka I. správy SNB gen. Karla Sochora, zpracované před poradou u ministra financí, 16. 5. 1988

- 2 -

Přes uvedené záměry a úkoly nežádáme žádné výjimky, ale pouze součinnost, pochopení naší specifiky a soudružský tvůrčí přístup pro zabezpečení našich náročných úkolů.

Při hlubším posouzení řešených otázek a problémů vycházíme ze základních postulátů:

1. Dosažení vyšší efektivity a zabezpečení hospodárnosti znamená pouze krácení počtu, kterými lze dosáhnout úspory deviz, ale lze řešit též a domnívám se, že rozhodným způsobem:
  - a/ provést přehodnocení různých honosných a ve své podstatě nefunkčních prvků jako je výstavba objektů, pronájem objektů, bytů a různého zařízení a prostředků;
  - b/ stanovení platového ohodnocení vyjadřující význam, množství i kvalitu vykonávané práce, ocenění práce v obtížných klimatických podmínkách různými koeficienty. Dát do souladu celkovou skladbu platů, to si vyžadují dosavadní zkušenosti a praxe;
  - c/ různé provozní a režijní náklady sladit s výsledností, politickým významem vykonávané činnosti a to vše přizpůsobit zájmům státu a společnosti.
- 2/ Dokázat se povznést nad osobní a resortní zájmy - vzájemně spolupracovat na principech vzájemné úcty, pochopení, soudružství a respektování úkolů každé jednotlivé složky - resortů působících do zahraničí:
  - a/ odmítat prosazování svých zájmů nad zájmy a potřebami jiných - nesnažit se "urvat co mohu";
  - b/ stejně tak nezneužívat svých "silných" stránek na úkor "slabých" partnera;

Poslední navrhované úpravy před reorganizací I. správy SNB, 25. 5. 1988

Gen. Karel Sochor (1930) byl náčelníkem I. správy SNB od 1. 3. 1981 do 30. 4. 1989

Pplk. PhDr. Vilém Václavěk (1944), krycím jménem „Kainar“, byl I. zástupcem, resp. pověřeným náčelníkem I. správy SNB, od 1. 7. 1989 do 31. 1. 1990

Plk. Karel Vodrážka, prom. historik (1933 až 1989), krycím jménem „Budín“, byl náčelníkem I. správy SNB od 1. 5. do 30. 6. 1989